

Kadernota 2019

Corsa nummer: 18bij05713

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	2
2. Beleidsmatig kader	
2.1 Afspraken met de samenleving	3
2.2 Open bestuurscultuur en betrokkenheid samenleving	4
2.3 Voorzieningen op maat voor levendige dorpen / goede leefomgeving	4
2.4 Programma 2018-2022	4
3. Financieel kader	
3.1 Ontwikkeling meerjarenperspectief	7
3.2 Actuele ontwikkeling Algemene Reserve	8
3.3 Weerstandsvermogen	9
3.4 Algemene uitkering	9
3.5 Tariefsaanpassingen	9
3.6 P-budget	10
3.7 Huisvesting	12
<u>Bijlagen</u>	
I-A Geactualiseerd PNL 2019-2022 uit Programmabegroting 2018	14
I-B Nieuwe PNL-posten 2019-2022 met toelichting	16
II Meerjarenraming 2019-2022	31
III Prognose Algemene Reserve	36

1. Voorwoord

Hierbij presenteert het college uw Raad de Kadernota 2019.

Ondanks het feit dat de handtekening onder het coalitieprogramma nog niet zo heel lang droog is, kunnen we toch een eerste beleidsinhoudelijke en financiële doorvertaling van ons coalitieakkoord aan u presenteren. We zijn er trots op dat wij samen met de organisatie zo snel hierin geslaagd zijn.

De kadernota is dit keer nadrukkelijk een opmaat naar de begroting 2019, waarin nieuwe ambities en prioriteiten uit het coalitieprogramma concreter zullen zijn doorvertaald.

Dit college start met een positieve financiële uitgangspositie. Onze algemene reserve bedraagt eind 2017 afgerond € 20 miljoen. Ook het geactualiseerde meerjarenperspectief laat positieve saldi zien. Het gevoerde financiële beleid van de afgelopen periode heeft mede bijgedragen aan deze goede financiële positie. Ook deze collegeperiode voeren we een vernieuwend, solide financieel beleid. We doen geen uitgaven die we niet kunnen betalen en kiezen voor goede lange-termijn investeringen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren via onze P&C-cyclus, houden we samen met uw Raad grip op onze financiën.

Met deze kadernota stelt de Raad de financiële kaders vast voor de komende begrotingsperiode 2019 tot en met 2022. Op basis van deze eerste doorvertaling van ons coalitieakkoord gaan wij graag op 3 juli a.s. met u in gesprek over onze gezamenlijke ambities, prioriteiten en ontwikkelingen versus beschikbare financiële middelen.

Met deze kadernota nodigen wij uw Raad uit om samen verder vorm te geven aan onze bloeiende gemeente “waar het goed leven” is.

Namens het college,

Toon van Asseldonk,
Burgemeester van Overbetuwe

2. Beleidsmatig kader

In dit hoofdstuk verwoorden wij op hoofdlijnen de beleidsvoornemens voor 2018-2022. We benoemen hierbij enkele belangrijke algemene uitgangspunten die ontleend zijn aan het Coalitieprogramma 'Overbetuwe in Bloei' 2018-2022. De nadere uitwerking geven we de komende tijd vorm in de 'Uitvoeringsagenda 2018-2022' die we omstreeks oktober aan u presenteren. De financiële vertaling daarvan krijgt een plek in de 10 programma's in de Programmabegroting 2019.

De komende periode geven we - als zelfbewuste en coöperatieve gemeente - samen vorm aan een Overbetuwe 'waar het goed leven is' (wonen, werken, recreëren). Wij zetten daarbij in op verbeteringen in de leefomgeving, bevorderen van fysieke en sociale verbindingen, leveren van passende zorg aan inwoners die dat nodig hebben en bewaken van de identiteit. Burgerparticipatie en raadsparticipatie staan hoog op onze agenda, evenals inzet op duurzaamheid. En dat alles bij een meerjarig sluitende financiële begroting.

2.1. AFSPRAKEN MET DE SAMENLEVING

Omgevingswet

Wij zien ernaar uit om de mogelijkheden te benutten die de nieuwe Omgevingswet biedt voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Dat geldt ook voor de wijze van samenwerken; particuliere initiatieven die passen bij de beoogde koers willen we stimuleren. We sturen daarbij op een andere rolinvulling tussen inwoners, verenigingen, bedrijven en de gemeente zoals die ook is bedoeld in de wet. In lijn met het implementatieplan reserveren we budget voor de implementatie van de omgevingswet (PNL 47).

Wonen

In de gebiedsplannen houden we rekening met de bouw van nieuwe woningen in alle kernen t.b.v. het doorlopen van de wooncarrière van onze huishoudens. Evenwichtig geprogrammeerd over de gemeente, conform regionale afspraken én met voldoende aanbod voor doelgroepen (starters, senioren, mantelzorg, tiny houses en collectief particulier opdrachtgeverschap). We zetten in op versnelling van woningbouw. We willen het lopende overleg intensiveren dat we (via de prestatieafspraken) voeren met woningcorporaties én huurdersverenigingen over bijvoorbeeld monitoring van vraag en aanbod, doorstroming en ontwikkeling van de sociale huurwoningvoorraad. Bovenstaande punten vragen extra inzet om de ambities in het actuele woonbeleid in de Woonagenda te kunnen waarmaken.

Duurzaamheid

Uitvoering van de 'Routekaart Duurzaamheid 2017-2020' continueren we. Hiervoor hogen wij het uitvoeringsbudget structureel op (PNL 44). We zoeken naar alternatieve oplossingen voor warmtevoorziening, gedifferentieerd per kern. Woningbouw dient in een duurzame, levensloopbestendige en energie neutrale vorm plaats te vinden. Regels en procedures voor duurzame energieopwekking gaan we zoveel mogelijk versoepelen. We onderzoeken ook de mogelijkheden voor aanpassingen in leges voor duurzaamheidsprojecten ('groene leges') en versoepeling van regels voor duurzaamheidsleningen (PNL 43). Bij bovenstaande punten is een goede samenwerking met de maatschappij essentieel. We stimuleren duurzame initiatieven uit de samenleving. We sluiten energieakkoorden met bedrijfsleven en verenigingen om het energieverbruik terug te dringen. En we gaan in gesprek met woningeigenaren over de mogelijkheden om energieverbruik in de bestaande woningvoorraad terug te dringen. Vanzelfsprekend geven we zelf het goede voorbeeld o.a. via verduurzaming van gemeentelijk vastgoed en blijven we lopende initiatieven waarderen en passend ondersteunen zoals het project 'Wat Beters'. Daarbij past het voornemen om op een veel grotere schaal, bijvoorbeeld in een vorm van publiek-private samenwerking, duurzame energie op te wekken voor onze inwoners. Mogelijk kunnen gemeentelijke grondposities daar een bijdrage aan leveren.

Sociaal domein

De komende vier jaar is onze inzet in het sociaal domein erop gericht om zorg, ondersteuning en participatie dichtbij, betaalbaar, bereikbaar en kwalitatief goed te organiseren.

Passende inrichting

Om de bovenstaande doelen te bereiken nemen wij ons voor om allereerst de 'systemen' (inrichting en uitvoering) van het sociaal domein te herzien. Concreet betekent dit onder andere dat we aan de slag gaan met het verder realiseren van de 1-loket-gedachte, laagdrempelige informatievoorziening en de professionalisering van de kernteams. We houden bij de uitvoering van deze voornemens telkens voor ogen dat hierbij de inwoner, en daarmee de menselijke maat, centraal moet staan.

Passende voorzieningen

Behalve de systemen ('hoe') is ook de inhoud van de voorzieningen ('wat') voor ons belangrijk. Met 'wat' bedoelen we in dit geval passende vormen van ondersteuning, zorg of participatie. Accenten voor jeugdhulp (incl. jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar) zijn onder andere preventie en het investeren in het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende organisaties die hulp en ondersteuning bieden (PNL 30). In het kader van het armoede- en minimabeleid zoeken we een goed alternatief voor de Gelrepas (PNL 31). Deelname aan sociale en sportieve activiteiten moet volgens ons ook voor inwoners mogelijk zijn die weinig te besteden hebben. Nieuw minimabeleid staat nog dit jaar 2018 op de agenda. Onze geïntensiveerde aanpak van schuldenproblematiek in het kader van Opgeteld Beter zetten we voort (PNL 34).

Voor inwoners die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van een uitkering (Participatiewet) willen we zowel inzetten op re-integratie als op passende vormen van participatie. We hebben daarbij zowel oog voor inwoners die al lange tijd een uitkering ontvangen als statushouders. In regionaal verband wordt gewerkt aan het realiseren van een gezamenlijke uitvoering vanaf 2022 van het beschermd wonen. Voor de Jeugdwet, Participatiewet, WMO en de uitvoering van de 'oude welzijnstaken' geldt dat we een integrale aanpak voorstaan. Daar moet uiteraard onze uitvoering en inrichting van het sociaal domein op worden ingericht.

2.2. OPEN BESTUURSCULTUUR EN BETROKKENHEID SAMENLEVING

Gebieds- of kerngericht werken we aan het realiseren van ambities voor alle kernen. Met maatschappelijke partners bepalen we hiervoor een aanpak (PNL 33). Daarbij stimuleren we de burgerparticipatie en inspraak om zoveel als mogelijk gebruik te kunnen maken van de kracht van de samenleving. We houden voortdurende aandacht voor democratische legitimiteit omdat we zorgvuldig omgaan met (het borgen van) belangen van inwoners die niet actief participeren. Naast de verdiepingsslag in communicatie en samenwerking met de maatschappij, maken we ook een verdiepingsslag op dat gebied tussen raad en college.

2.3. VOORZIENINGEN OP MAAT VOOR LEVENDIGE DORPEN/GOEDE LEEFOMGEVING

Een goede leefomgeving met voorzieningen op maat benaderen wij gebieds- of kerngericht. De behoefte en het zelf organiserend vermogen van inwoners in en buiten de kernen is hierbij leidend. We kiezen daarom voor differentiatie per kern. We zijn flexibel en toekomstbestendig (om in te kunnen spelen op o.a. demografische ontwikkelingen). We investeren minder in gebouwen en meer in activiteiten. Juiste verwachtingen tussen gemeente en inwoners/maatschappelijke partijen zijn essentieel om kern- of gebiedsgericht samen te werken. Vooraf moet helder zijn wat de mate van invloed en inspraak van deelnemers is. Een mogelijke vorm is bijvoorbeeld 'right to challenge' waarmee inwoners werkzaamheden zelf op kunnen pakken, om (met meer lokale kennis en -netwerk) een hogere kwaliteit te verkrijgen. We investeren in integrale gebiedsplannen waarin we met maatschappelijke partijen en inwoners ambities voor de kernen vormgeven. Om een succesvolle start te kunnen maken met gebiedsgericht werken, willen we in 2018 een onderzoek laten uitvoeren, waarin inwoners en organisaties worden betrokken die met gebiedsgericht werken te maken gaan krijgen. Samen ontwikkelen we een passende werkwijze met een stevige rol voor de kernenadviseurs.

2.4. PROGRAMMA 2018-2022

In het coalitieprogramma doen we een voorzet om de gemeentelijke ambities uit te werken naar 10 thema's t.b.v. uitvoering in de periode tot en met 2022. Aan de hand van deze thema's werken wij nu toe naar uitvoeringsprogramma's. We willen hierbij voortbouwen op de resultaten van de voorgaande uitvoeringsagenda én betrekken hierbij vanzelfsprekend ook de voortgang in uitvoering van bestaand beleid. Deze nadere uitwerking geven we vorm in de 'Uitvoeringsagenda 2018-2022'. De financiële vertaling daarvan geven we een plek in de 10 programma's in de programmabegroting 2019. Hieronder lichten we ze in het kort toe. Programma's 6 'sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening' en programma 7 'volksgezondheid en milieu' zijn toegelicht bij onderdeel 1 ('Afspraken met de samenleving') van dit beleidskader.

1. Openbare orde en veiligheid

We werken structureel aan een veilige samenleving door onder andere ondermijning tegen te gaan. Deze nieuwe ontwikkeling vraagt om extra budget (PNL 1). Het veiligheidsgevoel van onze inwoners is belangrijk. Dit vergroten wij door in te zetten op preventie en het weerbaarder maken van de samenleving. Daarbij hebben we bijvoorbeeld aandacht voor een goede inrichting van de openbare ruimte (PNL 45). In 2018 wordt er een nieuwe Nota Integrale Veiligheid 2019-2023 geschreven. De Raad krijgt een rol in het mede bepalen van de prioriteiten voor deze periode. Tevens zetten we meer in op handhaving (PNL 2).

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

We zetten in op een compleet, samenhangend en veilig verkeer- en vervoersnetwerk. Er moet ruimte zijn voor alle vervoerswijzen (fiets, auto, ov en voetgangers); keuzevrijheid voor de reizigers die aansluit bij de behoefte en het oppakken van innovatieve oplossingen (o.a. slimme mobiliteit). Hierin speelt duurzaamheid een belangrijke rol (PNL 4 en 5). We gaan door met de uitvoering van de fietsagenda van de fietsnota "Overbetuwe fietst verder" (PNL 8). We optimaliseren het netwerk door realisatie van projecten zoals de stationsomgeving Zetten-Andelst (PNL 6), spoorkruisingen Elst Noord en afslag 38/ontsluiting RTG. We doen onderzoek naar verbetering van het netwerk door te zoeken naar nieuwe (maatwerk)oplossingen die passen bij de behoefte van onze inwoners.

Voor de realisatie van Knoop 38 zijn door de gemeenteraad in oktober 2017 kaders gesteld en is een amendement aangenomen. Op basis van de kaders is een overeenkomst met de provincie Gelderland gesloten. In de overeenkomst is bepaald dat de provincie verantwoordelijk is voor de realisatie van de RTG en de ontsluitingsweg, met de bijbehorende inpassingsmaatregelen. Voor de zogenaamde gebiedsmaatregelen is de gemeente verantwoordelijk.

3. Economische zaken

We hebben de ambitie een van de meest ondernemers vriendelijke gemeente van Nederland te blijven. Daarvoor werken wij nauw samen met ondernemers. Met hen stellen wij een economische visie op en lossen we knelpunten samen op. Voor de vestiging van bedrijven zoeken wij naar maatwerk oplossingen.

We zetten maximaal in op lokaal ondernemerschap en stimuleren startende ondernemers. Bij ons eigen inkoop en aanbestedingsbeleid willen we meer aandacht voor duurzaamheid, "social return" en lokaal ondernemerschap. Voor het punt van startende ondernemers zetten we een onderzoek op naar de behoeften van startende ondernemers (PNL 16). We vinden het eveneens van belang dat de gemiddelde hoge kwaliteit van onze bedrijventerreinen en andere werklocaties op peil gehouden wordt. Hiervoor verrichten we onderzoek naar oplossingsmogelijkheden en komen tot voorstellen tot maatregelen op alle bedrijventerreinen (PNL 17). We verminderen administratieve lasten en werken vanuit de Triple Helix aan een betere aansluiting tussen onderwijs en ondernemers.

De leefbaarheid in het buitengebied behouden we door op vrijkomende locaties binnen de Omgevingswet passende maatwerkafspraken te maken. Ook bieden we ruimte voor nevenactiviteiten op het gebied van recreatie, toerisme, natuurbeheer of andere bedrijvigheid.

4. Onderwijs

In 2019 is het strategisch meerjaren huisvestingsplan (SHP) 2020-2035 gereed (PNL 18). Naast de huisvesting is er in dit integrale plan ook aandacht voor gezonde scholen, bereikbaarheid en verkeersveiligheid bij scholen. We onderzoeken de mogelijkheden voor Integrale Kind Centra. Blijvende aandacht is nodig voor voldoende stage- en bedrijfservaringsplaatsen en, aansluitend, werkgelegenheid. Uiteraard is hiervoor de samenwerking met onze ondernemers erg belangrijk. Het leren stopt niet als de schoolperiode wordt afgesloten. Voor inwoners die het nodig hebben om zich verder te ontwikkelen, bieden we volwasseneneducatie aan.

5. Cultuur, sport en recreatie

De kleinere activiteiten die tot het culturele erfgoed behoren, moeten in stand blijven en worden door ons gefaciliteerd. We blijven het kennismaken met toneel en cabaret door leerlingen van het basisonderwijs faciliteren. Samen met verenigingen en stichtingen verkennen we in de 2e helft van 2019 de opties om de regeling van 'kleine subsidies' uit te breiden.

Voor het realiseren van een Vitaal Sportpark op de Pas is er een budget gereserveerd (PNL 21). Er wordt daarnaast in 2019 een onderzoek uitgevoerd om te kijken in welke kernen een Vitaal Sportpark wenselijk en mogelijk is (PNL 22). Er komt in 2019 ook een sportnota waarbij we zowel naar sportstimulering als naar zaken rondom subsidiëring, tarieven en beheer/onderhoud kijken. Het uitgangspunt blijft dat de vereniging verantwoordelijk is voor de verblijfsaccommodatie en de gemeente voor de basisfaciliteiten, zoals velden en kleedkamers. Zo zetten we actief in op de huidige behoefte van voetbalclub Excelsior Zetten en de korfbalvereniging Zetten (PNL 26 en PNL 27).

We hebben de aandacht voor onze historie met betrekking tot de Romeinse tijd en de 2^e Wereldoorlog. Deze ambitie vloeit voort uit de nota recreatie. Voor de herdenking van de 2^e Wereldoorlog is extra budget nodig om aan te sluiten bij en onderdeel te zijn van het Masterplan Airborneregio (PNL 23).

6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Wij verwijzen hierbij naar de toelichting bij onderdeel 'Afspraken met de samenleving' van dit hoofdstuk.

7. Volksgezondheid en milieu (duurzaamheid)

Wij verwijzen hierbij naar de toelichting bij onderdeel 'Afspraken met de samenleving' van dit hoofdstuk.

8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

We gaan door met het ontwikkelen van de centra van onze dorpen. Dit heeft onze volle aandacht. In Zetten (Wanmolen / PNL 41) en in Heteren zijn ontwikkelingen gepland die nu moeten worden uitgevoerd. In Driel en Oosterhout gaan we het gesprek aan met de samenleving over de kansen en mogelijkheden in deze dorpen. Hiertoe gaan we voor beide kernen een centrumplan opstellen (PNL 49 / PNL 50). In samenwerking met de gemeente Nijmegen willen we een regiofunctie voor zwembaden invullen. In 2018 wordt gestart met een locatieonderzoek en het ambitieniveau van het nieuw te bouwen zwembad bepaald. Benodigde financiering voor een zwembad is pas na deze vaststelling duidelijk.

9. Financiën en bedrijfsvoering

Ook in 2019 en volgende jaren blijven we vanuit goed rentmeesterschap zorgdragen voor solide en toekomstbestendige gemeentefinanciën. De gemeentelijke lasten voor onze inwoners zullen niet méér verhoogd worden dan met de inflatiecorrectie. We zorgen voor een adequate omvang van de algemene reserve die we waar nodig strategisch inzetten (bijvoorbeeld voor grondaankopen).

In de afgelopen periode hebben we door diverse maatregelen onze financiële positie weer op een aanvaardbaar niveau gebracht. Zowel ten aanzien van onze structurele begroting als met betrekking tot onze reservepositie. De komende coalitieperiode spannen we ons in om deze positie minimaal te behouden en daar waar mogelijk en noodzakelijk nog verder te verbeteren. Dit betekent concreet dat we blijven streven naar een jaarlijks overschot op de begroting van minimaal € 1 miljoen. Hiermee geven we invulling aan het genomen raadsbesluit bij de Kadernota 2017. Om dit te kunnen realiseren handhaven we ook voor 2019 en verdere jaren een goede begrotingsdiscipline.

Daarnaast zetten we ook in op het verder uitwerken van onze administratieve organisatie en interne financiële beheersing. Dit sluit tevens aan bij de door de raad in februari jl. vastgestelde Nota risicomanagement 2018. Deze nota gaan we in de komende jaren nader vormgeven.

10. Algemeen Bestuur

De voorbereidingen voor de uitbouw/verbouw/verduurzaming van het gemeentehuis (fase 2) zijn in volle gang. We streven hierin naar een adequate huisvesting voor bestuur en medewerkers in een toekomstbestendig, duurzamer gebouw gereed eind 2019. We benutten waar mogelijk moderne ICT toepassingen voor onze bezoekende inwoners (PNL 51).

We zijn een gemeente die dicht bij haar inwoners en ondernemers staat en deze zo goed mogelijk ondersteunt. We zijn daarbij een professionele en persoonlijke dienstverlener. We werken efficiënt en zoeken de samenwerking op met andere partijen als dat voordeel oplevert voor onze inwoners en ondernemers. Daarnaast maken we de dienstverlening op een eenvoudige digitale wijze toegankelijk. We zijn een aantrekkelijke werkgever. Dat bereiken we naast salariëring door een prettige en veilige werkomgeving te creëren en goede secundaire arbeidsvoorwaarden. De werkorganisatie moet modern en aansprekend zijn. In het hoofdstuk 'financieel kader' van deze nota vermelden wij de ontwikkeling van het personeelsbudget met de daarbij behorende relevante aspecten.

3. Financieel kader

In dit hoofdstuk schetsen wij het financiële kader t/m 2022 met o.a. de ontwikkeling van het meerjarenperspectief en van de Algemene Reserve. Tevens lichten wij in dit hoofdstuk nog enkele andere onderwerpen toe met financiële consequenties.

3.1 Ontwikkeling meerjarenperspectief

Hieronder treft u het actuele meerjarenperspectief van deze Kadernota aan, inclusief de verwerking van:

- PNL 2019-2021 bestaande posten (vastgesteld bij begroting 2018) **Bijlage I-A**
- PNL 2019-2022 nieuwe posten **Bijlage I-B**

Alle bedragen in de tabellen x € 1.000 en saldo voorgaand jaar telkens verwerkt in de volgende jaarschijf

2019	2020	2021	2022
+ 1.868	+ 2.469	+ 2.929	+ 3.609

Om goed de ontwikkelingen te kunnen volgen, schetsen wij hierna onder 3.1a t/m c het verloop en de verschillen vanaf de vastgestelde begroting 2018 tot en met deze Kadernota in de volgende drie stappen:

1. Hoe was het meerjarenperspectief in de vastgestelde begroting 2018?
2. Geactualiseerd perspectief o.b.v. ongewijzigd beleid
3. Het nieuwe meerjarenperspectief van deze Kadernota, inclusief nieuwe PNL-posten

3.1a Hoe was het meerjarenperspectief in de vastgestelde Programmabegroting 2018?

In de vastgestelde Programmabegroting 2018 was het volgende meerjarenperspectief gepresenteerd:

2019	2020	2021
+ 1.678	+ 1.692	+ 1.437

Dit perspectief was o.a. gebaseerd op de meicirculaire 2017 van de algemene uitkering.

3.1b Geactualiseerd meerjarenperspectief 2018-2021 exclusief nieuwe PNL-posten

2019	2020	2021	2022
+ 2.443	+ 3.338	+ 3.798	+ 4.478

Hierboven treft u een geactualiseerd perspectief aan exclusief de lasten van de nieuwe PNL-posten. In bovenstaand perspectief is rekening gehouden met enkele autonome ontwikkelingen en nieuwe informatie en zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Nieuw:

- a. De volgende nieuwe structurele mutaties zijn verwerkt:
 - Bijdrage aan samenwerkingsverbanden geïndexeerd met 2,0% per jaar terwijl in de begroting 2018 nog gerekend werd 1,5% per jaar.
 - Extra lasten premieontwikkeling en nieuwe cao gemeentepersoneel 2,5% per jaar terwijl in de begroting 2018 nog gerekend werd op 1,5% per jaar.
- b. Nieuwe berekening algemene uitkering o.b.v. mutaties t/m de maartcirculaire 2018.
- c. Rekening gehouden met het verwachte actuele structurele begrotingsoverschot 2018 in plaats van het primaire structurele begrotingsoverschot 2018.
- d. Verschuiving van enkele bestaande PNL-posten naar andere jaarschijf.

Ongewijzigd:

Overige uitgangspunten uit de begroting 2018 gehandhaafd, o.a.:

- 1,5% verhoging OZB per jaar
- 3 D's budgettair neutraal opgenomen
- jaarlijks zeer beperkt bedrag voor areaaluitbreiding en prijsstijgingen (€ 138.000)
- raming van VWB-lasten nog ongewijzigd in afwachting van actualisatie
- ook rijksuitkering BUIG voorlopig ongewijzigd gelaten t.o.v. begroting 2018 (in juni a.s. nadere voorlopige beschikking over lopende jaar).

Verschillenanalyse hoofdlijnen tussen perspectief 3.1a en b

a. Jaarschijf 2019 voordeel € 765.000

Voordelen

- hogere algemene uitkering door flinke stijging accres	+	899.000
- hoger begrotingsoverschot 2018	+	50.000
- hogere financiële ruimte vrijval kapitaallasten	+	11.000

- verschuiving bestaande PNL-post naar latere jaarschijf + 67.000

Nadelen

- nadeel op salarissen door hoger percentage - 242.000
- hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden - 20.000
- Per saldo voordeel van + 765.000

b. Jaarschijf 2021 voordeel € 2.361.000

Voordelen

- doorwerking voordelen uit jaarschijf 2019 (zie boven) + 765.000
- hogere algemene uitkering door flinke stijging accres + 2.113.000
- hogere financiële ruimte vrijval kapitaallasten + 84.000

Nadelen

- nadeel op salarissen door hoger percentage - 533.000
- hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden - 43.000
- verschuiving bestaande PNL-post + verschuiving stelpostjaar - 25.000
- Per saldo voordeel van + 2.361.000

3.1c Laatste stap: het meerjarenperspectief van deze Kadernota (incl. nieuwe PNL-posten)

Op **bijlage II** treft u de meerjarenraming aan die heeft geresulteerd in bovenvermeld perspectief (is dus gelijk aan het direct aan het begin van dit hoofdstuk gepresenteerde perspectief).

2019	2020	2021	2022
+ 1.868	+ 2.469	+ 2.929	+ 3.609

Bij de Kadernota 2017 heeft u besloten om een streefbedrag aan te houden voor een gemiddeld structureel overschot van € 1 miljoen per jaarschijf. Dit is nog steeds een gezond uitgangspunt (1% van de omzet) en hiermee kunnen onverwachte structurele tegenvallers worden opgevangen, zonder directe noodzaak tot ingrijpende maatregelen.

Hieronder treft u een staatje aan met daarin de lasten van de bestaande PNL-posten uit de Programmabegroting 2018 en de nieuwe PNL-posten.

(structurele lasten x € 1.000)

Jaar	PNL begr. 2018	PNL nieuw	Stelpost	Totaal
2019	278	575		853
2020	275	294		569
2021	32	175	43	250
2022	0	29	221	250

3.2 Actuele ontwikkeling Algemene Reserve

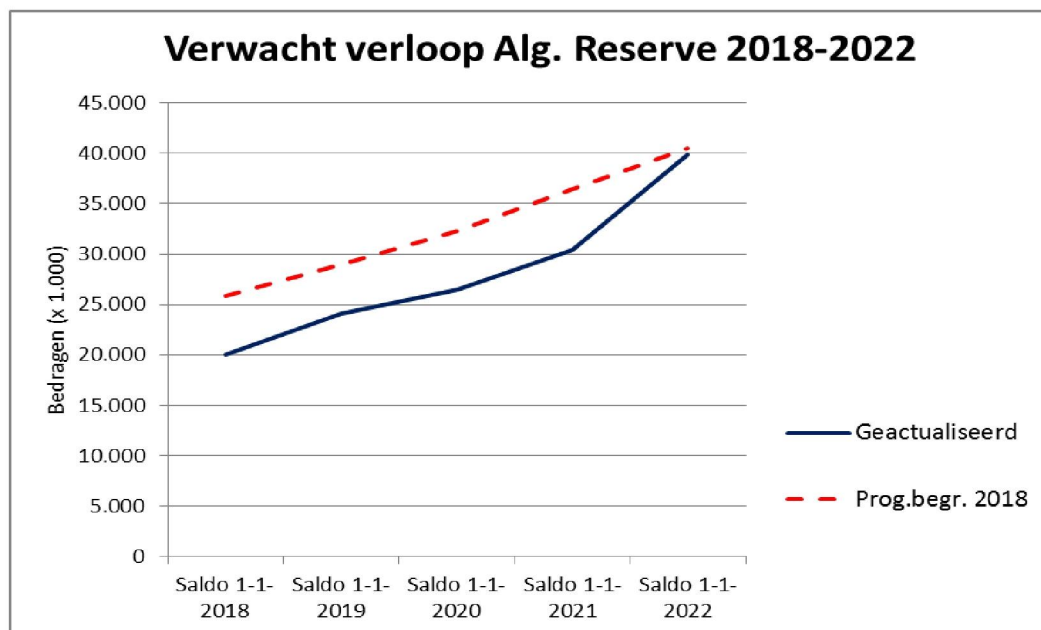
In onderstaande tabel en grafiek zijn de ontwikkelingen van de algemene reserve volgens de begroting 2017 weergegeven en de geactualiseerde cijfers (saldi per 1-1 van elk jaar x € 1.000).

	Progr. 2018	Actueel
Saldo 1-1-2018	25.810	19.988
Saldo 1-1-2019	28.917	24.102
Saldo 1-1-2020	32.335	26.526
Saldo 1-1-2021	36.397	30.532
Saldo 1-1-2022	40.505	39.942

Het saldo van de Algemene Reserve blijft aanvankelijk achter bij de verwachtingen in de Programmabegroting 2018. Dit komt nagenoeg volledig door de terugstorting van de € 6,8 miljoen in de voorziening riolering die in boekjaar 2017 heeft plaatsgevonden. Door hogere begrotingsoverschotten in de periode 2019-2022 dan waar in de Programmabegroting 2018 vanuit werd gegaan en de nog niet eerder geraamde verwachte winstuitkering GEM Westeraam in 2021, wordt het verschil steeds kleiner.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2017 heeft u besloten om voor de algemene reserve een minimumnorm aan te houden van € 10 miljoen (op basis van drie verschillende aanvliegroutes: 10% omzet, verbetering solvabiliteitsratio en eenmalig weerstandsvermogen). Dit is dus voortaan de

“minimumnorm” (soort ijzeren voorraad) die in stand gehouden dient te worden. Op basis van bovenvermeld geactualiseerde meerjarenperspectief van de Algemene Reserve zitten we nu en blijven we dus ook in de komende jaren ruimschoots boven deze minimumnorm.

Op **bijlage III** treft u een gedetailleerde versie van de prognose van de Algemene Reserve.

3.3 Weerstandsvermogen

Op basis van de meest actuele Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing (in de Jaarstukken 2017), wordt het weerstandsvermogen als volgt gekwalificeerd:

- incidenteel: redelijk goed
- structureel: goed

Op 20 februari 2018 heeft de raad de ‘Nota risicomanagement 2018’ vastgesteld. In die nota is vastgelegd welk niveau (ratio) van weerstandsvermogen de gemeente nastreeft. De gemeente Overbetuwe streeft naar een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2. Met deze ratio krijgt het weerstandsvermogen de kwalificatie ‘ruim voldoende’. Met ingang van de Programmabegroting 2019 hanteren we de kwalificaties zoals deze geformuleerd zijn in de vastgestelde Nota risicomanagement. De hierboven aangehaalde kwalificatie uit de jaarstukken 2017 van ‘redelijk goed’ correspondeert met nieuw te hanteren duiding ‘ruim voldoende’ en hiermee sluiten we tevens aan bij het vastgestelde streefniveau.

3.4 Algemene uitkering

Zie toelichting op de ontwikkeling van de algemene uitkering in bijlage II Meerjarenraming. Op 31 mei 2018 is de meicirculaire 2018 verschenen. De consequenties van die circulaire zullen (zoals te doen gebruikelijk) worden verwerkt in de Programmabegroting 2019. Uit een eerste hele globale analyse blijkt dat de zeer positieve ontwikkelingen uit de maartcirculaire 2018 voor een deel naar beneden worden bijgesteld.

3.5 Tariefsaanpassingen

In het coalitieprogramma is o.a. het volgende opgenomen over de begroting en de lasten voor inwoners: de begroting alsmede het meerjarenperspectief dient ook in de komende periode sluitend te zijn. Te realiseren door:

- Taakstellend maar realistisch begroten onder een strakke begrotingsdiscipline.
- Meevallers en eenmalige inkomsten worden direct gereserveerd, voor tegenvallers en verliezen worden direct voorzieningen getroffen.
- Budgetten worden daar waar mogelijk “ontschot” om de samenhang tussen begroting en realisatie daarvan te vergroten.
- Voor het oplossen van tekorten wordt gekozen voor maatregelen met minimale maatschappelijke impact.
- De gemeentelijke lasten voor onze inwoners mogen niet méér verhoogd worden dan met de inflatiecorrectie.

- Geld dat wordt geïnd voor een bepaalde doelbestemming, zoals de rioolheffing, moet ook daaraan worden uitgegeven. Daarbij ook kritisch kijken naar efficiency.

Deze uitgangspunten leiden tot het volgende tariefbeleid:

- a) De tarieven van o.a. de leges en de OZB zullen maximaal met het inflatiepercentage worden verhoogd.
- b) Voor de afvalstoffen- en rioolheffing is en blijft de 100% kostendekking het uitgangspunt.

Al eerder is besloten om de tarieven voor de hondenbelasting niet te verhogen.

Voor de toepassing van het inflatiepercentage stellen wij voor om (in de lijn van voorgaande jaren en de meerjarenramingen) vooralsnog uit te gaan van 1,5% tariefsverhoging. We monitoren dit percentage aan de hand van de werkelijke ontwikkeling en zullen dan zo nodig voorstellen doen voor bijsturing.

Voor de afvalstoffenheffing is de tariefstructuur gebaseerd op het in 2017 vastgestelde Uitvoeringsplan afval 2017. De effecten die voortvloeien uit de wijzigingen in de milieustraat en de invoering van de afvalpas zijn nog niet bekend.

Het riooltarief 2018 is vastgesteld op grond van het in 2017 vastgesteld GRP 2018-2022. De in het GRP opgenomen kostenontwikkelingen hebben een invloed op het riooltarief. Om die reden is in het GRP rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 0,5%. Een afwijkende kostenontwikkeling kan leiden tot een afwijkend stijgingspercentage. Tot de uitgangspunten van het GRP behoort tevens dat het financiële resultaat uit de laatst vastgestelde jaarrekening wordt verwerkt in de (eenmalige) aanpassing van de riooltarieven. In de jaarrekening 2017 (zie paragraaf lokale lasten) is een voordeel opgenomen c.q. een lagere onttrekking uit de voorziening riolerings van € 282.000 (afgerond). Dat leidt tot een eenmalige verlaging van de tarieven van 12,4%.

Onze gemeente scoort landelijk en in Gelderland heel goed wat betreft de relatief lage belastingdruk. Het Centrum voor Onderzoek van de economie van de lagere overheden (COELO) maakt jaarlijks een atlas van de lokale lasten. Daarin is o.a. een rangordening opgenomen voor de woonlasten per gemeente. Voor 2018 gaat het COELO voor Overbetuwe uit van een gemiddelde belastingdruk voor een gezin van € 593. In de rangordening naar de laagste belastingdruk scoort Overbetuwe: voor Gelderland de 4de plaats en voor geheel Nederland de 18de plaats. Dit is al een uitstekende score - mede in relatie tot ons hoge ambitieniveau - en het gevolg van bewust beleid wat we op dit beleidsterrein hebben gevolgd.

Samenvattend beeld voor 2019:

OZB:	1,5% verhoging
Leges e.d.:	1,5% verhoging
Hondenbelasting:	geen tariefsaanpassing
Afvalstoffenheffing:	nader te bepalen aan de hand van de kostenontwikkeling
Rioolheffing:	eenmalige verlaging van 12%.

3.6 Ontwikkeling personeelsbudget

Uitgangspunten

Voor de uitgangspunten die zijn vastgesteld voor het personeelsbudget wordt verwezen naar de Kadernota 2012.

Evaluatie en benchmark

In 2014 is het personeelsbudget geëvalueerd en is de lokale benchmark uitgevoerd. Op basis van de evaluatie heeft het college in de Kadernota 2015 het voorstel gedaan om de systematiek van het personeelsbudget voort te zetten en deze in 2018 opnieuw te evalueren.

Evaluatie personeelsbudget / passende formatie / passende bezetting

Op dit moment (mei – augustus 2018) wordt de evaluatie van het personeelsbudget uitgevoerd en uitvoering gegeven aan (onderdelen) van het speerpunt passende formatie / passende bezetting.

De uitkomsten van de landelijke VNG personeelsmonitor en uitkomsten van de VNG benchmark Vensters voor bedrijfsvoering waar onze gemeente aan deelneemt, verwachten wij in juni / juli 2018. De uitkomsten van de evaluatie van het personeelsbudget en van de verschillende benchmarks willen wij in samenhang beoordelen.

Lokale benchmark

Vooruitlopend op de evaluatie in 2018 (waar de lokale benchmark onderdeel van uitmaakt) is de afspraak gemaakt de lokale benchmark in 2017 te laten uitvoeren.

Om de volgende redenen hebben wij de lokale benchmark eerder laten uitvoeren dan in 2018:

1. De ontwikkelingen in het sociaal domein;
2. Het speerpunt passende formatie / passende bezetting;
3. De doorontwikkeling en ambities van de organisatie;
4. De uitkomsten van het medewerkersonderzoek 2016.

Over de uitkomsten van de lokale benchmark 2017 is gerapporteerd in de programmabegroting 2018.

Begroting 2019

Over de uitkomsten van bovenstaande evaluatie en speerpunt passende formatie / passende bezetting (bijv. de formatiebehoefte 2019, functiewaardering) wordt in de begroting 2019 gerapporteerd. Conform de systematiek van het personeelsbudget geven wij in de begroting 2019 aan wat de werkelijke formatiebehoefte is van de organisatie.

Ontwikkeling personeelsbudget 2019-2022

In onderstaand overzicht geven wij een geactualiseerd beeld (in aantallen en financieel) van de ontwikkeling van het personeelsbudget 2019-2022 volgens de huidige vastgestelde uitgangspunten.

In afwijking van vorige jaren is voor de jaarlijkse sociale premie- en salarisontwikkeling een stijgingspercentage opgenomen van 2,5% (in 2018 1,5%). De CAO gemeenten heeft een looptijd tot 1 januari 2019. De berichten over de te verwachte stijging bij de CAO Rijk zijn aanleiding om dit percentage te verhogen.

Jaar	2019	2020	2021	2022
Prognose aantal inwoners*	47.830	48.180	48.530	48.880
Geactualiseerde B-norm (Benchmarknorm) obv lokale benchmark 2014: fte per 1.000 inwoners	6,87	6,90	6,94	6,95
Aantal fte B-norm	329	332	337	340
Ambitie O-norm (Overbetuwenorm) tov B-norm - 0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Geactualiseerde O-norm obv lokale benchmark 2014: fte per 1.000 inwoners	6,37	6,40	6,44	6,45
Aantal fte O-norm	305	308	312	315
Formatie voor de decentralisaties 2018**	22	22	22	22
Totaal verschil aantal fte B-norm tov O-norm incl. fte decentralisaties	-2 (329-305-22)	-2 (332-308-22)	-3 (337-312-22)	-3 (340-315-22)
Toegestane formatietoename obv de O-norm***	+3,5	+3,5	+3,5	+3,5

* De inwonersontwikkeling is in 2018 350 inwoners (was in 2017: 350 en 2016: 250).

** In 2017 zijn de loonkosten t.b.v. de decentralisaties in het P budget opgenomen (budget neutrale overheveling vanuit het uitvoeringsbudget 3 D's).

*** De formatieontwikkeling is gebaseerd op een gemiddelde en afronding van de formatie over de jaren 2019-2022.

Jaar	2019	2020	2021	2022
Maximale toename loonkostenbudget (3,5 fte per jaar)	222.000	222.000	222.000	222.000
Verhoging loongerelateerde en niet loongerelateerde personeelslasten	23.000	23.000	23.000	23.000
Toename personeelsbudget door de sociale premie / en algemene salarisontwikkeling 2,5% (was in 2018 1,5%)	508.000	532.000	545.000	558.000
Totaal	753.000	777.000	790.000	803.000

Personeelsbegroting Sociaal Domein

In de Kadernota 2018 is de volgende tekst opgenomen:

In de Kadernota 2017 is aangegeven dat de financiële ontwikkeling (incl. personele lasten) van de taken die vanaf 1 januari 2015 door gemeenten worden uitgevoerd in het kader van het Sociaal Domein apart worden begroot en gemonitord. De verwachting is toen uitgesproken dat in 2017 of 2018 de personele lasten integraal worden gepositioneerd binnen het personeelsbudget. Deze integrale positionering is thans gerealiseerd.

De formatie voor het Sociaal Domein (decentralisaties) is vastgesteld op 22 fte (afgerond). Deze fte's zijn

verwerkt in bovenstaand overzicht over de ontwikkeling van het personeelsbudget 2019-2022.

Individueel Keuze Budget (IKB)

In de Kadernota 2018 is de volgende tekst opgenomen:

In de programmabegroting 2017 is informatie opgenomen over de invoering van het IKB en de financiële effecten hiervan. In deze Kadernota is geen rekening gehouden met de effecten van het IKB. Zoals voorgesteld wachten wij de ontwikkelingen van het IKB de aankomende twee jaren (2017 en 2018) af. Bij de Kadernota 2019 worden op basis van ervaringscijfers de structurele financiële effecten aangegeven en in de tussentijdse bestuursrapportage wordt gerapporteerd wat de effecten zijn voor het betreffende kalenderjaar.

Op basis van de ervaringscijfers in 2017 en 2018 (tot heden juni 2018) is het te verwachten structurele financiële effect € 115.000 nadeel. Dit bedrag is gebaseerd op het aantal fte's zoals opgenomen in de begroting 2018 x 14,4 uur bovenwettelijke uren per fte die zijn toegevoegd aan het IKB x de gemiddelde loonsom. De afgelopen jaren is in de begroting een bedrag opgenomen voor verkoop van uren (voormalig meerkeuzemenu Overbetuwe) van € 45.000. Met dit bedrag is rekening gehouden bij het aangegeven structurele financiële effect van € 115.000. Uit de ervaringscijfers is gebleken dat een zeer gering aantal medewerkers gebruik maakt van het verkopen van de 14,4 uur.

Coalitieprogramma

In het coalitieprogramma is de volgende tekst opgenomen:

De gemeente moet een aantrekkelijk werkgever zijn en blijven. Dat bereiken we niet alleen door salariering, maar ook door een prettige en veilige werkomgeving en goede secundaire arbeidsvoorwaarden, waaronder opleidings- en ontwikkelmogelijkheden. Wij willen de werkorganisatie modern en aansprekend houden.

Wij verwachten dat de trajecten die wij continue en nu specifiek doorlopen bijdragen aan bovengenoemd speerpunt in het coalitieprogramma. Deze trajecten zijn bijvoorbeeld de continue aandacht voor de ontwikkeling van de organisatie, huisvesting w.o. activiteitgericht werken en de verbouwing van het gemeentehuis, tijds- en plaatsonafhankelijk werken, het twee jaarlijkse medewerkersbelevingsonderzoek (2014-2016-2018-2020), de evaluatie van het personeelsbudget, aandacht voor functiewaardering en de landelijke CAR/UWO. Dit is een continue proces waarbij alle relevante partijen waaronder de medezeggenschap en onze medewerkers betrokken worden. Daarnaast is het van belang met elkaar in gesprek te blijven en verder te duiden hoe we vorm kunnen (blijven) geven aan deze ambitie.

3.7 Nieuwe huisvesting

In 2018 en 2019 werken we verder aan het toekomstbestendig maken van de gemeentelijke huisvesting. We dragen daarmee zorg voor een adequate, centrale huisvesting voor bestuur en medewerkers in een toekomstbestendig en duurzamer gebouw. Met daarbij de faciliteiten die nodig zijn om medewerkers op de plaats en het tijdstip te kunnen laten werken die het meest efficiënt zijn vanuit de organisatiedoelen. En faciliteiten die de flexibiliteit bieden om wijzigingen in de omvang en structuur van de organisatie adequaat op te kunnen vangen.

In de informatiememo, die wij u onlangs (begin juni 2018) hebben toegezonden, hebben wij u geïnformeerd over de laatste stand van zaken betreffende de uitvoering van de huisvestingsplannen. Ook de tijdelijke huisvesting komt hierin uitgebreid aan bod. Wij verwijzen u naar de inhoud van deze informatiememo en beperken ons hier tot de hoofdlijnen.

In 2019 vindt de grootschalige verbouwing van het gemeentehuis in Elst plaats. De huidige begane grond (inclusief publiekshal) en het souterrain van het hoofdgebouw worden grondig verbouwd en verduurzaamd, inclusief gevels. Vervangende nieuwbouw wordt aan de voorkant van het gemeentehuis gerealiseerd, richting de Dorpsstraat. Hierdoor kan uiteindelijk bouwdeel 't Fort, wat in slechte staat van onderhoud verkeert, gesloopt worden. De voorbereidingen voor deze grootschalige verbouwing en nieuwbouw lopen volop, in nauwe samenwerking met verschillende (lokale) partners zoals de architect en de aannemer. De verwachting voor start van de bouwwerkzaamheden is Q3 - Q4 2018.

Om deze grootschalige verbouwing te kunnen realiseren, is tijdelijke huisvesting noodzakelijk. Van de publieksbalies, maar ook van een deel van de medewerkers. De tijdelijke hoofdentree met receptie en publieksbalies wordt in de tweede helft van 2018 ingericht aan de achterzijde van 't Fort. De teams die nu op de begane grond en in het souterrain van het gemeentehuis werken, moeten tijdens de verbouwing een werkplek elders krijgen. Het slim faseren van de verbouwing maakt het mogelijk om medewerkers

tijdelijk op een andere plek in het gemeentehuis te huisvesten. Er is geen externe (huur)locatie benodigd. De exacte planning voor deze interne verhuizingen is nog niet bekend en wordt de komende tijd in detail uitgewerkt.

Een belangrijk uitgangspunt binnen het project is en blijft het streven naar budgetneutraliteit door middel van de inzet van bestaande dekkingsmiddelen op het vlak van huisvesting. In de Programmabegroting 2017 en 2018 heeft het benodigde investeringsbudget (8,6 miljoen euro) een plek gekregen en dit is nog steeds van kracht.

Programma Nieuwe Lasten 2019-2022 - bestaande posten uit Programmabegroting 2018

o.b.v. 2,5% ann.

Bijlage I-A

Nr.	Omschrijving	Team	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
	Programma 1. Openbare orde en veiligheid												
	-												
	Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat												
3.	Reconstructie Bloemenbuurt Heteren (over 3 jaren)												
a.	Reconstructie Bloemenbuurt Heteren 2018	TBV	2018	380.000	206.667		173.333		20	11.119			
b.	Reconstructie Bloemenbuurt Heteren 2019	TBV	2019	380.000	206.667		173.333		20		11.119		
c.	Reconstructie Bloemenbuurt Heteren 2020	TBV	2020	380.000	206.667		173.333		20			11.119	
6.	Herinr. Mozartstraat vanaf Griegstraat Elst (over 2 jaren)												
a.	Herinr. Mozartstraat vanaf Griegstraat Elst 2019	TBV	2019	300.000	175.000		125.000		20		8.018		
b.	Herinr. Mozartstraat vanaf Griegstraat Elst 2020	TBV	2020	300.000	175.000		125.000		20			8.018	
9.	Infrastructuur Elst Noord												
b1.	Spoorkruisingen Weteringsewal en Rijksweg N. (2018)	TOW	2018	2.925.000			2.925.000		20	187.630			
b2.	Spoorkruisingen Weteringsewal en Rijksweg N. (2019)	TOW	2019	2.925.000			2.925.000		20		187.630		
	Programma 3. Economische zaken												
	-												
	Programma 4. Onderwijs												
11.	Onderwijshuisvesting												
d.	Uitbreiding eerste inrichting basisschool De Vallei	TBR	2018	33.077			33.077		10	3.779			
f.	Uitbreiding 1e inrichting basisschool De Meeuwenberg	TBR	2018	17.431			17.431		10	1.992			
g.	Uitbreiding schoolgebouw basissch. De Meeuwenberg	TBR	2018	177.929			177.929		40	7.088			
h.	1e inrichting basisschool Zonnepoort	TBR	2018	4.118			4.118		10	471			
	Programma 5. Cultuur, sport en recreatie												
13.	Landschapspark De Danenberg												
b.	Gemeentelijke bijdrage 2019	TPR	2019	300.000			300.000		20		19.244		
c.	Gemeentelijke bijdrage 2020	TPR	2020	200.000			200.000		20			12.829	
16.	Uitvoering actiepunten Nota Recreatie en Toerisme												
b.	Actiepunten jaarschijf 2019	TBR	2019	12.500	12.500		0						
19.	Speelplannen												
b.	Doorontw. particip.meth. speelplannen jaarschijf 2019	TBV	2019	20.000	20.000		0						
c.	Doorontw. particip.meth. speelplannen jaarschijf 2020	TBV	2020	20.000	20.000		0						
e.	Inzet projectregisseur speelplannen jaarschijf 2019	TBV	2019	17.500	17.500		0						
f.	Inzet projectregisseur speelplannen jaarschijf 2020	TBV	2020	17.500	17.500		0						
21.	Aankoop gronden Park Lingezen												
a.	Aankoop gronden Park Lingezen (1)	TBV	2018	1.400.000			1.400.000		#	35.000			
b.	Aankoop gronden Park Lingezen (2)	TBV	2018	pm			pm		#	pm			

Nr.	Omschrijving	Team	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
	Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening												
27.	MFA Randwijk	TBR	2019	1.816.600			1.816.600		40		72.367		
	Gedeeltelijke dekking ten laste van besparing op beheersvergoeding en deel vrijval exploitatiekosten										-23.474		
	Programma 7. Volksgezondheid en milieu												
	-												
	Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting												
35.	Taakveld Wonen/ Uitvoering Woonagenda 2020												
b.	Taakv. Wonen/ Uitv. Woonagenda 2020 jaarschijf 2019	TOW	2019	21.239	21.239		0						
c.	Taakv. Wonen/ Uitv. Woonagenda 2020 jaarschijf 2020	TOW	2020	21.239	21.239		0						
	Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering												
39.	Aanpassing huisvesting												
b.	Fase 2 (gebouw)	2018		6.000.000			6.000.000		25	325.800			
	Fase 2 (meubilair)	2018		350.000			350.000		10	40.000			
	Dekking door struc. voordeel bedr.voering									-309.000			
	Dekking door inzet bestemmingsreserve kapitaallasten									-26.200			
	Programma 10. Algemeen bestuur												
	-												
				18.019.133	1.099.978	0	16.919.155	0		277.679	274.904	31.966	0
# op grond wordt niet afgeschreven dus alleen rentelasten								Aanvulling tot stelpost					
								Totale lasten		277.679	274.904	31.966	0
Algemene reserve 2019:				71.239									
Algemene reserve 2020:				58.739									
Algemene reserve 2021:				0									
Algemene reserve 2022:				0									
Voorziening riolering: diverse jaarschijven				970.000									
Totale onttrekking:				1.099.978									

De **geel gearceerde PNL-posten** hebben betrekking op jaarschijf 2018 en zijn door de raad al goedgekeurd bij de vaststelling van de Programmabegroting 2018. Doordat de lasten ervan echter pas in jaarschijf 2019 zitten zijn deze posten gehandhaafd in dit overzicht.

Nieuw Programma Nieuwe Lasten 2019-2022 in Kadernota 2019

o.b.v. 2,5% ann.

Bijlage I-B

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
	Programma 1. Openbare orde en veiligheid											
1.	Ondermijning structureel bedrag	2019					25.000		25.000			
2.	<u>Handhaving BOA's</u>											
a.	Extra voertuig (investering)	2019	35.000			35.000		10		3.999		
b.	Extra voertuig (structurele exploitatielasten)	2019					4.000		4.000			
c.	Persoonlijke uitrusting	2019					8.000		8.000			
3.	Proj. Stop Fietsendiefstal stations Elst + Zetten/Andels	2019	71.000	71.000		0						
	Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat											
4.	<u>Duurzame mobiliteit</u>											
a.	Eenmalig bedrag jaarschijf 2019	2019	25.000	25.000		0						
b.	Eenmalig bedrag jaarschijf 2020	2020	25.000	25.000		0						
5.	Mobiliteit op maat	2019	100.000	100.000		0						
6.	<u>Stationsomgeving Zetten-Andelst</u>											
a.	Eenmalig bedrag	2019	50.000	50.000		0						
b.	Investeringsbedrag	2019	500.000		50.000	450.000		20		28.866		
7.	<u>Ontwikkelingsvisie Linge</u>											
a.	Eenmalig budget opstellen visie	2019	50.000	50.000		0						
b.	Uitvoeringsmaatregelen	2021	pm			pm						pm
8.	<u>Uitvoering Fietsagenda</u>											
a.	Jaarschijf 2019	2019	200.000			200.000		20		12.829		
b.	Jaarschijf 2020	2020	200.000			200.000		20			12.829	
9.	Renovatie Paulstraat Slijk-Ewijk	2020	270.000	24.500		245.500		20			15.748	
10.	Herinrichting Hoge Wick/Spaanstraat Oosterhout	2020	521.000	50.000		471.000		20			30.213	
11.	<u>Herinrichting doorgaande wegen Vriesenenk en Huyenkamp</u>											
a.	Jaarschijf 2020	2020	450.000			450.000		20			28.866	
b.	Jaarschijf 2021	2021	450.000			450.000		20				28.866
12.	Renovatie kruising Dauw-Griegstraat Elst	2020	108.000			108.000		20			6.928	
13.	Rehabilitatie Radeckerstraat en 2e Lange Voren Elst	2019	585.000			585.000		20		37.526		
14.	Dwarsonvlakheid verharding door boomwortels (Betreft periode 2019-2022 dus in totaal 200.000)	2019					50.000		50.000			
15.	Verbeteren ontsluiting De Schalm in Andelst	2019	130.000			130.000		20		8.339		
	Programma 3. Economische zaken											
16.	Onderzoek behoeften startende ondernemers	2019	25.000	25.000		0						
17.	Kwaliteit werklocaties	2019	25.000	25.000		0						

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
	Programma 4. Onderwijs											
18.	Opstellen Strat. meerjarig huisvestingsplan onderw. (St	2019	40.000	40.000		0						
19.	Bijdrage achterstall. en planm. onderh. school De Valle	2019	515.000			515.000		15		41.595		
20.	Onderwijsleerpakket en meubilair school De Wegwijzer	2019	53.116			53.116		10		6.069		
	Programma 5. Cultuur, sport en recreatie											
21.	<u>Sportpark De Pas</u>											
a.	Real. vitaal Sportpark De Pas (aanvull. op post 2018)	2019	600.000		150.000	450.000		30		21.500		
b.	Onderhouds- en beheerkosten	2020					35.000			35.000		
22.	Onderzoek verder uitrollen Vitale Sportparken	2019	30.000	30.000		0						
23.	<u>Herdenking WOII</u>											
a.	Overbetuwse Oorlogsverhaal	2019	40.000	40.000		0						
b.	Jaarschijf 2019 Masterplan Airborneregio	2019	60.000	60.000		0						
c.	Jaarschijf 2020 Masterplan Airborneregio	2020	37.500	37.500		0						
d.	Jaarschijf 2021 Masterplan Airborneregio	2021	29.000	29.000		0						
e.	Jaarschijf 2022 Masterplan Airborneregio	2022	27.000	27.000		0						
24.	Overbetuwebeweegt.nl	2019					100.000		100.000			
25.	Werkbudget uitwerking pijlers visie vastgoed	2019	75.000	75.000		0						
26.	Realisatie 3e veld Excelsior	2019	pm			pm				pm		
27.	<u>Aanleg 2 kunstgras korfbalvelden bij HPC in Zetten</u>											
a.	Investeringsbedrag	2019	150.000			150.000		30		7.167		
b.	Kosten specialistisch jaarlijks onderhoud	2020					2.900			2.900		
28.	<u>Preventie overgewicht jeugd via JOGG!</u>											
a.	Jaarschijf 2019	2019	35.000	35.000								
b.	Jaarschijf 2020	2020	35.000	35.000								
29.	<u>Speelonderzoek 12+ en extra investeringen jeugd 12+</u>											
a.	Eenmalig bedrag voor onderzoek	2019	14.000	14.000		0						
b.	Structureel bedrag voor uitvoering projecten 2019-2022	2019					20.000		20.000			
	Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening											
30.	Optimaliseren zorg en ondersteuningsstructuur	2019	100.000	100.000		0						
31.	Onderzoek naar alternatief GelrePas	2019	30.000	30.000		0						
32.	<u>Investeren in Preventie Jeugdhulp</u>											
a.	Eenmalig bedrag 2019	2019	108.000		108.000	0						
	<i>Dekking binnen budget Sociaal Domein</i>											
b.	Structureel bedrag vanaf 2019 (netwerkbijeenkomsten)	2019					15.000		15.000			
	<i>Dekking binnen budget Sociaal Domein</i>								-15.000			
33.	Sociale Dorpsprofielen Zicht op preventie in SD	2019	144.000	144.000		0						

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
34.	Schulden en preventie											
a.	Uitvoeringsplan jaarschijf 2019	2019	172.095	172.095		0						
b.	Uitvoeringsplan jaarschijf 2020	2020	pm	pm		pm						
35.	Websites onsoverbetuwe.nl en onsovbvoorelkaar.nl	2019	20.000	20.000		0						
36.	Opvoedondersteuning	2019					33.800		33.800			
37.	Jeugdgezondheidszorg maatwerk	2019					78.056		78.056			
	<i>Dekking binnen budget Sociaal Domein</i>								-78.056			
38.	Extra formatie Algemeen Maatschappelijk Werk	2019	42.000		42.000	0						
	<i>Dekking binnen budget Sociaal Domein</i>											
39.	Inzet Santé Partners (AMWV) in SKT	2019	98.053		98.053	0						
	<i>Dekking binnen budget Sociaal Domein</i>											
40.	WMO doelgroepenvervoer	2019	160.339	160.339		0						
41.	Nieuwbouw De Wanmolen in Zetten (o.b.v. 18rb000008)											
a.	Investeringsbedrag variant licht jaarschijf 2019	2019	203.376			203.376		40		8.102		
b.	Investeringsbedrag variant licht jaarschijf 2020	2020	5.000.000			5.000.000		40			199.181	
	<i>Dekking door vrijval bestaande kapitaallasten</i>									-8.102	-80.898	
	<i>Dekking door inzet bestemmingsreserve kapitaallasten (gevormd met vrijval deel voorziening groot onderhoud accommodaties)</i>										-37.676	
	<i>Dekking door inzet revolverend duurzaamheidsfonds</i>										pm	
c.	Afboeking boekwaarde per 31/12/2018 De Wanmolen	2019	728.870	728.870		0						
42.	Onderzoek minimabeleid	2019	20.000	20.000								
	Programma 7. Volksgezondheid en milieu											
43.	Kapitaallasten Duurzaamheidsleningen	2019	1.875.000			1.875.000		div.	25.000			
44.	Verduurzaming (verhoging struct. budget van 50K)	2019					150.000		150.000			
	Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting											
45.	Toegankelijke kernen	2019	35.000	35.000		0						
46.	Land van Tap - plankosten jaarschijf 2019	2019	50.000	50.000		0						
47.	Implementatie Omgevingswet											
a.	Eenmalig bedrag 2019	2019	279.200	279.200		0						
b.	Eenmalig bedrag 2020	2020	72.000	72.000		0						
48.	Bijdrage voor loopbrug Heteren	2019	100.000			100.000		20		6.415		
49.	Opstellen centrumplan Driel	2019	pm	pm								
50.	Opstellen centrumplan Oosterhout	2019	pm	pm								
	Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering											
51.	ICT voorzieningen voor in de nieuwe publieke ruimten	2019	158.100			158.100		5		34.031		

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. eenm. BCF	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
	Programma 10. Algemeen bestuur											
52.	Overbetuwe Doet	2019	35.000	35.000		0						
53.	Kinderburgemeester	2019					5.150		5.150			
54.	Jongerenparticipatie											
a.	Structureel bedrag jaarschijf 2020	2020					48.193			48.193		
b.	Aanvullend structureel bedrag vanaf 2021	2021					pm				pm	
55.	Opbrengstderving reisdocumentendip	2019					154.000		154.000			
			14.991.649	2.714.504	448.053	11.829.092	729.099		574.950	294.429	175.191	28.866
							Aanvulling tot stelpost					
							Totale lasten		574.950	294.429	175.191	28.866
	Algemene reserve 2019:		2.414.504									
	Algemene reserve 2020:		169.500									
	Algemene reserve 2021:		29.000									
	Algemene reserve 2022:		27.000									
	Voorziening riolering		74.500									
	Totale onttrekking:			<u>2.714.504</u>								

Toelichting op nieuwe PNL-posten 2019-2022

1. Ondernijning

In april 2017 is Overbetuwe begonnen met de aanpak van ondernijning waarbij de volgende doelen en resultaten worden nagestreefd:

- weerbaar maken van de samenleving
- bescherming inwoners en ondernemers van Overbetuwe tegen criminele activiteiten
- het oprichten van barrières waardoor ondernijnende handelingen in Overbetuwe worden voorkomen of een halt worden toegeroepen

Om deze doelen te realiseren worden er verschillende activiteiten uitgevoerd. Uitvoering daarvan vergt capaciteit en specifieke kennis. Daarbij kan worden gedacht aan het opstellen en actueel houden van het ondernijningsbeeld, de aanpak van casussen uit dit beeld, het houden van lokaal ondernijningsoverleg met verschillende partners, etc. Vooral het weerbaar maken van de samenleving én de politieke, bestuurlijke en ambtelijke organisatie vraagt om extra communicatie-activiteiten. De georganiseerde criminaliteit is continue op zoek naar middelen en activiteiten om (veel) geld te verdienen en macht te verkrijgen. Dit vraagt om een structurele aanpak van diverse (overheids)instanties waaronder de gemeenten. Deze aanpak is alleen mogelijk wanneer daar voldoende financiële middelen voor beschikbaar zijn.

2. Handhaving

Het is een speerpunt om de capaciteit en kwaliteit van handhaving te vergroten. We willen de toenemende overlast en verrommeling tegengaan. We willen meer doen tegen ongewenst gedrag van mensen en parkeeroverlast. Om dit te kunnen realiseren zijn extra middelen nodig.

3. Project Stop Fietsendiefstal stations Elst + Zetten/Andelst

Sinds 2006 wordt er op de stations in Elst en Zetten-Andelst toezicht gehouden door het Serviceteam dat bestaat uit mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Doel van dit toezicht is:

- verminderen van het aantal fietsendiefstallen
- verhogen van het veiligheidsgevoel op en rondom de stations
- verkleinen van de achterstand op de arbeidsmarkt voor de deelnemers van het Serviceteam en/of het voorkomen van sociale isolatie

Sinds de realisatie van de parkeergarage is het toezicht uitgebreid tot deze locatie.

Omdat uit de praktijk en onderzoeken bleek dat deze doelstellingen worden gerealiseerd heeft het college van B&W in december 2014 besloten het project voor een periode van 4 jaar voort te zetten. De uitvoering van het project wordt geleid en gecoördineerd door Scalabor. Met haar is een contract afgesloten dat loopt tot eind 2018 met de optie om het te verlengen tot medio 2019. Momenteel wordt de doorontwikkeling van het project onderzocht. De resultaten van dit onderzoek zullen eind 2018 / begin 2019 bekend zijn. Om de continuïteit van het project (vooralsnog) te waarborgen wordt voorgesteld om voor 2019 € 71.000 in de begroting op te nemen. Zodra de resultaten van het onderzoek bekend zijn komt er een voorstel op welke wijze het project wordt voortgezet en onder welke financiële condities.

4. Duurzame mobiliteit

Opstellen visie en uitvoering mobiliteitsprojecten.

Duurzame mobiliteit richt zich op het optimaliseren van personen- en goederenstromen zonder negatieve effecten. We hebben de afgelopen jaren ervaring opgedaan op de bedrijventerreinen met projecten voor stimulering van (elektrische) fiets en elektrisch rijden. We willen de projecten verder uitrollen en naast de bedrijventerreinen ons ook richten op de kernen.

De provincie heeft veel belangstelling voor het thema duurzame mobiliteit. Ze stellen budgetten beschikbaar om hiermee aan de slag te gaan. Vaak is cofinanciering wel noodzakelijk. We willen verkennen waar kansen liggen om duurzame mobiliteitsprojecten uit te voeren.

Met de uitvoering van maatregelen leveren we een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen en verbeteren we de luchtkwaliteit en leefbaarheid.

5. Mobiliteit op maat

Deze PNL-post heeft betrekking op het uitvoeren van een studie naar welke acties we moeten ondernemen om mobiliteit op maat te organiseren voor alle inwoners in Overbetuwe. De provincie is bezig met de uitvoering van de OV-visie en bereidt een nieuwe OV-concessie voor. De verwachting is dat ov-verbindingen tussen de kernen anders worden ingevuld (maatwerk oplossingen in samenspraak met inwoners). Daarnaast wordt OV steeds meer geïntegreerd in de mobiliteitsketen van reizigers (bijvoorbeeld fiets, ov, Avan). Door inzicht te krijgen welke behoeften er zijn bij onze inwoners, en welke passende maatwerkoplossingen er mogelijk zijn, kunnen we de bereikbaarheid van onze kernen verbeteren.

6. Stationsomgeving Zetten-Andelst

Betreft de realisatie van maatregelen rondom station Zetten-Andelst (Parallelweg Noord, P+R, fietsenstalling) en proceskosten vervolgfase. Er is samen met de betrokken partijen (Provincie, ProRail, NS, vervoerders Arriva en Breng/Hermes) een verkenning uitgevoerd voor de stationsomgeving Zetten-Andelst. Deze verkenning heeft een ontwerp opgeleverd. Hierin zijn maatregelen opgenomen die zijn gericht op verbetering van de verkeersveiligheid en voorzieningen op het station. Met de uitvoering van deze maatregelen geven we een impuls aan de kwaliteitsverbetering van het stationsgebied passend in de vastgestelde Gebiedsvisie Stationsomgeving Zetten-Andelst (raadsbesluit 14 juli 2015).

We beschouwen deze maatregelen als de eerste fase. Vervolgens willen we verder gaan met de vervolgfase (planologische procedures voor mogelijke woningbouw, doortrekking Stationsstraat).

7. Ontwikkelingsvisie Linge

Opstellen ontwikkelingsvisie voor de Linge. In de Toekomstvisie+, Landschapsonwikkelingsplan, Nota recreatie is de Linge benoemd als landschappelijke, ecologische en recreatieve drager. Om hieraan invulling te geven is nader onderzoek nodig. De ontwikkeling van het (recreatieve) fietspad nemen we hierin mee. We betrekken Waterschap en provincie bij het opstellen van deze visie mede voor realisatie en financiering van het project.

8. Uitvoering Fietsagenda

Op 9 januari 2018 is door de gemeenteraad de nota "Overbetuwe fietst verder, Naar een optimaal fietsnetwerk tussen de kernen" vastgesteld. In deze nota zijn acties opgenomen in de fietsagenda. Voor 2018 zijn meerdere verkenningen gepland. De eerste verkenningen hebben geresulteerd in twee voorstellen voor de Muskushouwestraat Verbindingsweg/Zeegstraat. Door de realisatie van deze maatregelen verbetert de verkeersveiligheid van het hoofdfietsnetwerk en wordt het gebruik van de fiets aantrekkelijker gemaakt. De totale uitgaven zijn geraamd op € 400.000 (excl. Btw). Er zal een bijdrage worden gevraagd aan de provincie (fietssubsidie regeling). Als deze aanvraag wordt gehonoreerd dan zal de netto uitgave lager uitvallen.

9. Renovatie Paulstraat Slijk-Ewijk

De verhardingen zijn aan het einde van hun levensduur en moeten vervangen worden. De huidige drempels voldoen niet aan de richtlijnen van deze tijd en veroorzaken overlast. Gronden in eigendom van de gemeente zijn in gebruik als tuin door particulieren. Deels is e.e.a. al teruggehaald naar de gemeente. In de raming is uitgegaan dat de hele straat voorzien wordt van nieuwe verhardingsmaterialen. Er zal een ander profiel gekozen worden omdat er momenteel geen trottoir aanwezig is. In overleg met bewoners en woningbouwvereniging en gebruikers wordt bepaald welk profiel wenselijk is. Het riool voldoet en wordt niet vervangen (kolken en huisaansluitingen zijn opgenomen in de raming en dekking moet plaatsvinden uit het GRP). De lasten voor het vervangen van de rioolaansluitingen bedragen ca. € 24.500.

10. Herinrichting Hoge Wick/Spaanstraat Oosterhout

De verhardingen van beide straten zijn aan het einde van hun levensduur en moeten worden vervangen. De inrichting blijft 30 km. zone waardoor de straten uitgevoerd worden in elementen verharding. De groenstroken worden heringericht waar noodzakelijk. Bewoners worden nadrukkelijk betrokken bij het ontwerp proces. Het riool blijft liggen, wel zullen de huis- en kolkaansluitingen worden vervangen. Mogelijk kan er een hemelwaterriool in de straat worden aangelegd. De aanleg kosten voor een hemelwaterriool zijn niet opgenomen in deze aanvraag, dekking geschiedt op een later moment, na toekenning van de gelden uit het GRP. De lasten voor het vervangen van de riool- en kolkaansluitingen bedragen ca. € 50.000 en komen ten laste van het GRP.

11. Herinrichting doorgaande wegen Vriesenenk en Huyenkamp

De verharding heeft het einde van haar levensduur bereikt. Tevens is er in de omgeving achterstallig onderhoud. Binnen 30 km zones in de gemeente wordt er gekozen om de straten uit te voeren in elementen verharding. Het huidige asfalt zal hierdoor worden vervangen. Daarnaast worden diverse groenvoorzieningen gerenoveerd en zal 'overtollige' verharding omgevormd worden naar groen wat weer ten gunste komt aan het klimaat. Diverse bomen worden vervangen en zullen betere groeiruimte krijgen. Bewoners worden benaderd mee te denken over de inrichting van de straat en worden gestimuleerd hun eigen tuinen te 'vergroenen' ten gunste van het klimaat. De wijze waarop de bewoners hierin gestimuleerd gaan worden zal pas starten na toekenning van de middelen.

12. Renovatie kruising Dauw-Griegstraat Elst

De kruising Dauw-Griegstraat dient te worden gerehabiliteerd. Onder de asfaltverharding is destijds hydraulische slakken als funderingsmateriaal aangebracht. Tijdens de herinrichting van de Griegstraat en een gedeelte van de Rijksweg-Noord tot aan de kruising is de complete verharding incl. fundering vervangen m.u.v. het kruispunt. De scope voor de aanleg tunnel Rijksweg Noord start na de kruising met

de Dauw, hetgeen betekent dat de Kruising buiten alle werkzaamheden vallen. Wij stellen voor om de kruising mee te laten liften in de werkzaamheden rondom de aanleg van de tunnel bij Rijksweg-Noord. PNL aanvraag is nodig nadat een beroep is gedaan op onderhoudsbudgetten wegen, om de kruising mee te nemen in het project. Hiervoor is er vanuit de onderhoudsbudgetten geen geld beschikbaar. Kosten bedragen éénmalig € 108.000.

13. Rehabilitatie Radeckerstraat en 2e Lange Voren Elst

De asfalt verhardingen worden bijna jaarlijks "gelapt" omdat er reparaties nodig zijn en budgettair geen ruimte is om de gehele rijbaan op te knappen. Het betreft een busroute binnen deels een 30 km zone en de weg is in de strooiroete opgenomen bij gladheid. Deze lasten hebben een grote invloed op de constructie. Er kan bij de totale renovatie een duidelijker inrichting komen voor fietsers en toch de bus een plaats worden gegeven op de rijbaan waarbij vertragingen tot een minimum worden beperkt. In verband met de aanwezigheid van de busroute wordt de inrichting uitgevoerd in asfalt in plaats van klinkers zoals dat bij een 30 km zone gebruikelijk is. Qua riolering worden de huis- en kolkaansluitingen vervangen. Tegelijkertijd worden de groenvoorzieningen gerenoveerd.

14. Dwarsonvlakheid verharding door boomwortels

Bomen die te weinig ondergrondse groeiruimte hebben zorgen voor opdruk van verhardingen. Hierdoor ontstaan onveilige situaties voor onze weggebruikers. Om dit probleem in basis aan te pakken is extra budget nodig doordat het huidige groen- en wegenbudget niet toereikend is. Oplossingen kunnen inhouden dat bomen verwijderd worden en dan al dan niet vervangen worden met een goede groeiplaats. Of dat groeiplaatsen voor de huidige bomen verbeterend worden. Dit is een kwestie van maatwerk leveren. Momenteel is het "pappen en nathouden" om steeds wortels te verwijderen en straatwerk te herstellen. Dit is geen constructieve oplossing voor de problemen. Jurisprudentie geeft aan dat, als er locaties binnen de gemeente bekend zijn met wortelopdruk en er worden geen maatregelen genomen, de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden. Dit willen we graag voorkomen.

15. Verbeteren ontsluiting De Schalm in Andelst

Realisatie van een voetpad langs de toegangsweg Wanraaij. Er is geen voorziening voor voetgangers om via de toegangsweg Wanraaij op bedrijventerrein De Schalm te komen. Voetgangers maken gebruik van de rijbaan. Dit levert gevaarlijke situaties op. Deze voetgangers komen voornamelijk van station Zetten-Andelst. Door de realisatie van het voetpad verbetert de verkeersveiligheid en wordt het gebruik van openbaar vervoer aantrekkelijker gemaakt.

16. Onderzoek behoeften startende ondernemers

We willen startende ondernemers stimuleren en daartoe onderzoek uitvoeren welke (extra) faciliteiten starters in Overbetuwe nodig hebben. Hierbij denken wij o.a. aan een bedrijfsverzamelgebouw (broedplaats) voor starters. De ons omringende steden (Wageningen, Nijmegen, Arnhem) kennen uitgebreide faciliteiten voor (innovatieve) starters. Overbetuwe ligt aantrekkelijk in het centrum van deze driehoek en de vraag rijst of - en zo ja hoe, wij een aantrekkelijk vestigingsklimaat kunnen bieden voor deze specifieke doelgroep.

17. Kwaliteit werklocaties

We willen de gemiddelde hoge kwaliteit van onze bedrijventerreinen en andere werklocaties op peil houden en daartoe onderzoek verrichten en oplossingsmogelijkheden en voorstellen aanreiken voor maatregelen op o.a. Andelst Oost, PvmG N. Ongetwijfeld volgt op deze relatieve hoogconjunctuur een economische slechtere tijd. Een aantal van onze (oudere) werklocaties zal het dan naar verwachting lastig krijgen. Juist in deze periode is het van belang om verder vooruit te kijken en te zorgen dat wij ook in de toekomst aantrekkelijk blijven als vestigingsplaats voor bedrijven.

18. Opstellen Strategisch meerjarig huisvestingsplan onderwijs (SHP)

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van onderwijshuisvesting. Wij stellen hiervoor een Strategisch meerjarig huisvestingsplan Onderwijs voor de komende 15 jaar (2020-2035) op. Voor externe inhuur van specifieke deskundigheid voor de opzet, begeleiding en de uitvoering van het SHP verwachten wij € 40.000 nodig te hebben in 2019.

19. Bijdrage achterstallig en planmatig onderhoud school De Vallei

Door een onafhankelijk bureau is een inspectierapport opgesteld dat inzicht geeft in wat moet gebeuren om dit schoolgebouw in een redelijke tot goede onderhoudsstaat te brengen voor in ieder geval de komende 15 jaar. Dit in verband met achterstallig en planmatig onderhoud. Dit is noodzakelijk i.v.m. de gebouwoverdracht aan het schoolbestuur. Hiervoor is een bedrag van € 515.000 (incl. 21% btw) noodzakelijk. De school heeft inmiddels de stichtingsnorm gehaald, waardoor de gemeentelijke zorgplicht

voor huisvesting structureel is. Op deze wijze voldoet de gemeente aan haar wettelijke zorgplicht voor adequate onderwijshuisvesting.

20. Onderwijsleerpakket en meubilair school De Wegwijzer

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van huisvesting, inclusief eerste inrichting.

Voor deze basisschool bestaat op grond van het leerlingenaantal per 1-10-2017 recht op een bedrag van € 53.116.

21. Sportpark De Pas

Een Vitaal Sportpark is een sportpark waar meer gebeurt dan sport 'alleen'. Op een Vitaal Sportpark bestaat aandacht voor: 1) functiemenging, 2) ruimtelijke integratie, 3) een goede sportieve en maatschappelijke benutting, 4) openheid en 5) bestuurlijke vitaliteit.

Eind 2017 nam de gemeenteraad van Overbetuwe unaniem het amendement aan om € 500.000 in de begroting van 2018 te reserveren voor de aanleg van een zo'n multifunctioneel mogelijk veld voor alle gebruikers op sportpark De Pas, het sportpark door te ontwikkelen tot een vitaal sportpark, het recent aangekochte perceel hierin te betrekken en de middelen pas in te zetten nadat de clubs echt aan zet zijn geweest en er een goed plan aan de gemeenteraad is voorgelegd.

In samenspraak met huidige en potentiële gebruikers is een ruimtelijk plan voor sportpark De Pas gerealiseerd waarin ook de nieuwe ruimte een bestemming heeft gekregen, met een onderliggend actieplan met sportief maatschappelijke activiteiten. Bij accordering zal met betrokken partijen de exacte invulling bepaald gaan worden.

Een sportpark vitaal maken past bij het coalitieprogramma: We zetten in op verbeteringen in de leefomgeving van onze inwoners, bevorderen fysieke en sociale verbindingen in onze gemeente en we leveren met een werkpost passende zorg aan inwoners die dat nodig hebben (meedoen naar vermogen).

In aanvulling op het amendement vergt de realisatie van Vitaal sportpark De Pas een aanvullende financiering van €450.000. Einde 2017 heeft de gemeenteraad van Overbetuwe met het amendement 'De Pas op weg naar Vitaal Sportpark' een voorlopige reservering van € 500.000 in de begroting van 2018 opgenomen. Het bedrag betreft een voorlopige reservering die nog kan worden bijgesteld op basis van concrete, voorliggende planvorming. De benodigde financiën voor realisatie Vitaal Sportpark De Pas worden geraamd op € 1.100.000. Hierin is een stelpost opgenomen voor realisatie van werkpost De Pas voor een termijn van twee jaar. Vanuit de Provincie Gelderland zijn subsidiemogelijkheden voor ontwikkeling vitaal sportpark (€ 75.000) leefbaarheid (€ 25.000) en sportieve buitenruimte (€ 50.000). Dit levert een provinciale dekking van € 150.000 in totaal. Bij verdere uitwerking van de planvorming worden tevens bijdragen van derden/sponsors en de betrokken verenigingen verwacht. Hangende de uitwerking worden deze als pm-post opgenomen. De onderhouds- en beheerkosten zijn nodig om de groene buitenruimte op een goed kwaliteitsniveau te kunnen onderhouden. Naar verwachting zal de start van de werkpost op de Pas tevens kunnen leiden tot geringere onderhoudskosten.

22. Onderzoek verder uitrollen Vitale Sportparken

Vitaal Sportpark De Pas in Elst heeft in de aanloopfase voor nieuwe energie gezorgd waarmee we onze buitenruimte functioneler kunnen gaan gebruiken voor sport en spel voor al onze inwoners.

Om in de kernen waar meerdere sportverenigingen en of sportaccommodaties aanwezig zijn te inventariseren of extra Vitale Sportparken / Open Sportclubs in Overbetuwe haalbaar en wenselijk zijn, zetten we per kern een onderzoek in samen met het maatschappelijke veld.

We zullen in de kernen Driel, Heteren, Herveld Andelst, Zetten en Randwijk (MFC sluit aan bij dit fenomeen) onderzoek laten doen door middel van een reeks sessies. Uitslag zal in de toekomst tot gerichte nieuwe PNL-aanvragen leiden. Voor separate sessiereksen in vijf kernen zetten we een onderzoeksbureau in voor het opstellen van een haalbaarheidsonderzoeksrapport, kosten: € 30.000.

23. Herdenking WOII

We willen initiatieven en evenementen die zich richten op de aandacht naar onze historie m.b.t. de Romeinse Tijd en de Tweede Wereldoorlog ondersteunen en samenbrengen met regionale herdenkingen. Voor WO II is er een hogere ambitie waarbij in 2019 € 100.000 is benodigd, waarvan € 40.000 voor het Overbetuwse Oorlogsverhaal (incidenteel). Daarnaast is er de komende jaren een bijdrage nodig voor de uitvoering van het Masterplan Airborneregio. Daarbij is uitgegaan van een verdeling van de gemeentelijke kosten met 10% voor Overbetuwe.

24. Overbetuwebeweegt.nl

Overbetuwebeweegt.nl is het centrale en enige multidisciplinaire uitvoeringsorgaan voor de gemeente als het de stimulering van een actieve en gezonde leefstijl van onze inwoners betreft. De partners werken op de gebieden Welzijn, Gezondheidszorg, Bedrijfsleven, Onderwijs en Kinderopvang.

In het geval van niet honoreren van dit PNL verzoek, stopt per 2019 het uitvoeringsorgaan met zijn taken en gaan we terug naar de situatie van voor 2015. We verliezen de cofinanciering van de rijksregeling en vallen terug op een totaalbudget voor sportstimulering van € 58.000.

Activiteiten voor, contacten met en koppelingen tussen sportverenigingen, jonge en oude inwoners, onderwijs, peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties, aangesloten bedrijven, vitale sportpark(en) en zorgbieders zullen tot een minimum teruggebracht worden, aangepast aan de beschikbare middelen. Ook heeft het consequenties voor het 3-jarig contract met Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)-project (financiën geleverd vanuit budget Jeugdgezondheid voor 2018, 2019 en 2020). Zonder uitvoerders van Overbetuwebeweegt.nl zal het preventieve karakter van dit project minder effectief zijn.

De rijksregeling Brede impuls combinatiefuncties (in 2017 benut door 98% van de Nederlandse gemeenten) ondersteunt sinds 2015 financieel dit platform op basis van cofinanciering. De raad heeft na de opstartfase eerst voor één jaar willen investeren voor 2018. Van de totale waarde (€ 500.000) van de 10 fte's investeren we als gemeente slechts 30% (€ 150.000), 30% komt via cofinanciering van deelnemers in het platform Overbetuwebeweegt.nl en 40% komt van het rijk. De investering van € 100.000,- is structureel nodig (zolang de rijksregeling beschikbaar is).

25. Werkbudget uitwerking pijlers visie vastgoed

In 2017 is het proces in gang gezet om de sturing op en het beheer van het maatschappelijk vastgoed beter aan te laten sluiten op de ambities van de gemeente. Dit heeft onder andere geleid tot het vaststellen van een visie op vastgoed op 20 februari 2018 die nog verder uitgewerkt dient te worden langs diverse pijlers. Uit het coalitieprogramma 2018-2022 kan afgeleid worden dat de ingezette lijn gecontinueerd dient te worden. Bij het uitwerken van de visie zal de focus liggen op de pijlers Bredescholen, Kostendekkende tarieven en Duurzaamheid. Participatie met gebruikers en stakeholders van maatschappelijk vastgoed zal hierbij een belangrijk uitgangspunt zijn.

26. Realisatie 3e veld Excelsior

Voetbalvereniging Excelsior Zetten heeft op basis van het aantal teams de behoefte aan een extra veld. In 2018 onderzoeken we in samenspraak met de voetbalvereniging in hoeverre dit een kunstgras- of natuurgras veld moet worden. En eventueel of hiervoor grondaankoop nodig is.

27. Aanleg 2 kunstgras korfbalvelden bij HPC in Zetten

Korfbalvereniging Zetten heeft verzocht om de aanleg van 2 kunstgras korfbalvelden bij het Hendrik Pierson College in Zetten. De vereniging maakt op dit moment gebruik van de grasvelden van het HPC om korfbalwedstrijden te spelen. Deze velden zijn in zo'n slechte staat dat ze zijn afgekeurd door de KNKB. Er mogen daar geen wedstrijden meer worden gespeeld. Volgens de richtlijnen van de KNVK heeft een vereniging bij een ledenaantal van 110 twee speelvelden nodig. In overleg met het HPC gaan we bekijken welke mogelijkheden er zijn.

28. Preventie overgewicht jeugd via JOGG!

In de kadernota 2018 is besloten om de kosten van JOGG en GO! (totaal € 167.500 voor 2018 t/m 2020) ten laste van het rekeningoverschot sociaal domein te dekken. Gezien de kostenontwikkeling in het sociaal domein dienen we voor de jaren 2019-2021 een PNL-aanvraag in. We doen deze aanvraag alleen voor JOGG. De methoden Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) heeft zich bewezen als duurzame leefstijlinterventie en zijn intensieve samenwerkingen tussen de gemeente, sport, huisartsen, ziekenhuis en verzekerders onder regie van de JOGG-regisseur. Er is nog te weinig aandacht voor collectieve preventie in de basisschoolleeftijd waar gedrag en mindset van kinderen en hun ouders nog goed te beïnvloeden zijn naar een gezonde leefstijl. Waarom een pilot van drie jaar (vanaf 2019 nog 2 jaar)? Als JOGG direct verduurzaamd wordt ingezet door het onderwijs, de zorgstructuren en de private partners, kan het zijn dat de taken van de JOGG regisseur door Overbetuwebeweegt.nl kunnen worden overgenomen.

29. Speelonderzoek 12+ en extra investeringen jeugd 12+

Naar aanleiding van de wensen van de gemeenteraad (motie 18mo0006 Proactief beleid voor de Overbetuwse jeugd), stelden wij voor (18inf00039) om tijdens de lopende meerjarenplanning een gemeentebreed speelbelevingsonderzoek uit te voeren. Dit met het doel te onderzoeken of we 12+plekken op een andere manier vorm moeten geven en hoe. Het onderzoek is tweeledig:

1. Samenstellen klankbordgroep van jongeren en deze betrekken bij het opstellen van het basisnetwerk en aanwijzen hiaten hierin. Hierbij jongeren (jongerenadviesraad bijv. of via oproep via media of bovenbouw basisschool) te betrekken. Ze hiervoor te belonen met een vrijwilligersvergoeding. Dit via sportverenigingen of scholen in te steken.

2. Draaien van een pilot in Zetten voorjaar 2019 met deze basisvisie en met groepen jongeren kijken hoe we snel een eigen plek kunnen creëren voor hen. Hierin ook kijken hoe bijvoorbeeld senioren- en

jongeren-ontmoetingsvoorzieningen te koppelen zijn. Beloning is hier het snel inrichten van een informele ontmoetingsplek naar eigen stijl.

De benodigde eenmalige kosten voor dit onderzoek worden geraamd op € 14.000. Aan de hand van de onderzoeksresultaten bekijken we in 2019 of en welke aanvullende middelen nodig zijn voor verdere uitvoering van de voorzieningen voor de oudere jeugd.

30. Optimaliseren zorg en ondersteuningsstructuur

Sinds 2015 voeren we de decentralisaties uit. De strategische verkenning voor 2018 – 2022 laat zien dat de druk op de zorgconsumptie en de betaalbaarheid groter wordt. Gezien de (financiële) uitdagingen waar wij voor staan is het nodig om de zorg en ondersteuningsstructuur verder te optimaliseren en op onderdelen te herijken om echt handen en voeten aan de transformatie te geven en efficiënter te organiseren.

In het kader van het beleidsplan Sociaal domein 2017-2019 is een case studie uitgevoerd en is er een aantal varianten verkend m.b.t. inkoop van zorg. Om de transformatie echt verder te brengen lijken andere vormen van organisatie en bekostiging een betere prikkel tot transformatie te geven. We willen samen met onze partners een visie ontwikkelen en tot een andere vorm van bekostiging en inkoop over gaan. Op die manier kunnen wij naar onze mening - mede gebaseerd op ervaring van andere gemeenten - een betere samenwerking in de keten realiseren en eerder tot afschalen van zorg of het voorkomen van het inzetten van duurdere zorg komen.

Daarvoor hebben we ondersteuning nodig van een aantal externe adviseurs met specialistische kennis (financieel, juridisch en inkoop). Dit om een voorkeursscenario uit te werken. In 2018 stellen wij hiertoe een visie en een procesplan op die een opmaat zijn naar een toekomstbestendig beleid op het sociaal domein voor 2020 en verder. Volgende onderdelen zullen hier onderdeel van uitmaken:

- verbeteren uitvoering sociaal domein door hervorming van de gemeentelijke toegang in relatie tot de kernteams en organisaties in de basisstructuur.
- invoeren van een bekostigingssystematiek die beter bij onze behoeften aansluit en die meer verantwoordelijkheid bij zorgpartijen neerlegt op basis van 1 plan, 1 gezin, 1 aanpak.
- en een daarop toegesneden monitoring op basis van o.a. landelijke KPI's om de uitvoering en resultaten (toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit) te controleren.

31. Onderzoek naar alternatief GelrePas

Uit de laatstgehouden evaluatie blijkt de GelrePas vanwege het geringe gebruik niet het juiste instrument te zijn om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen op het gebied van cultuur, recreatie en sport. Voor de invoering van de GelrePas was er het Declaratiefonds. Deze wijze van ondersteunen bleek zeer kostbaar, met name vanwege de uitvoeringskosten. Vanuit het oogpunt van participatie vinden wij het belangrijk dat ook inwoners met een laag inkomen deelnemen aan activiteiten op het gebied van cultuur, recreatie en sport. Om te komen tot het invoeren van een manier van werken waarbij er sprake is van een voldoende gebruik en de uitvoeringskosten acceptabel zijn, is het noodzakelijk dat uitgebreid onderzocht moet worden hoe het alternatief er uit moet zien. Voorkomen moet worden dat achteraf het alternatief ook niet de juiste blijkt te zijn.

32. Investeren in Preventie Jeugdhulp

Gemeente en zorgaanbieders moeten een kanteling maken van dure specialistische zorg naar vroeg signalering, ambulante hulp op maat en preventie. We moeten op korte termijn investeren in het gebrek aan samenwerking & regie in de 0de en 1ste lijns jeugdhulp. Zowel gemeente als professionals signaleren daar nu een gebrek dat verstrekkende gevolgen heeft voor gezinnen in de 0de en 1ste lijn. Wij moeten investeren in betere casusregie om de 0de en 1ste lijn jeugdhulp te versterken en doorstroom naar 2de lijns jeugdhulp te voorkomen.

Ten eerste organiseren wij vanaf 2019 minimaal drie netwerkbijeenkomsten voor € 15.000 per jaar voor alle jeugdhulp professionals van Overbetuwe organiseren die gericht zijn op het verbeteren van de samenwerking & regie tussen professionals en met de gemeente.

Ten tweede willen wij in 2019 eenmalig met €108.000 investeren in een gedragen werkwijze voor casusregie in de 0de en 1ste lijns jeugdhulp. Wij moeten in 2019 komen tot een werkwijze voor casusregie die de 0de en 1ste lijn versterkt en doorstroom naar 2de lijns jeugdhulp voorkomt. Naast de aandacht voor casusregie willen wij ook investeren in een doorlopende zorglijn voor de risicogroep van 18-/18+ jongeren. In 2019 wordt er een werkwijze georganiseerd die een doorlopende zorglijn binnen de driehoek van zorg, wonen en geld faciliteert en bestendigd binnen de uitvoering sociaal domein van de gemeente en met de zorgaanbieders voor 2020 en verder.

33. Sociale Dorpsprofielen Zicht op preventie in SD

De nota "Samenspel. Visienota; Subsidiëren en aanbesteden in het sociaal domein" is op 4 februari 2014 vastgesteld door de gemeenteraad. Uitgangspunt is het optimaliseren van de rol van de inwoner bij de

aanpak van individuele en collectieve opgaven in het sociaal domein, meer keuzevrijheid, het versterken van burgerkracht en het zoveel als mogelijk voorkomen van een beroep op formele zorg.

Wij zien met de innovatieve werkwijze van een Dorpsprofiel kansen om de zorg op een andere wijze aan te bieden en inwoners meer te binden aan onze sociaal maatschappelijke opgaven.

Innovatiefonds

Het innovatiefonds 2017 geeft ons de mogelijkheid om te experimenteren met dit dorpsprofiel.

In 2018 ronden we ons eerste dorpsprofiel af. Dit is het dorpsprofiel van Valburg.

Opbrengst

In de analyse-fase is de enquête uitgezet van de Monitor Sociale Kracht (MSK) aangevuld met de GGD gegevens voor Overbetuwe. Dit zijn gegevens die gekoppeld worden aan Waarstaatjegemeente.nl (KING). De MSK geeft naast inzicht in de sociale vraagstukken ook in het oplossend vermogen van het dorp. Dit oplossend vermogen geeft inzicht in de veerkracht van het dorp. De agenda combineert de analyse met gemeentelijke uitgangspunten, dorpsbelangen en de mogelijkheden van de (zorg)partners. De gemeente gaat met deze agenda vanuit haar regierol het samenspel met haar inwoners en partners vormgeven.

Vervolg proces

Dit lopende jaar 2018 gebruiken we voor het afronden van het dorpsprofiel Valburg met een evaluatie, een blauwdruk te ontwikkelen en de uitrol voor de andere dorpen in 2019 voor te bereiden.

Advies om elke 3 of 4 jaar een Dorpsprofiel te maken om en dan te koppelen aan het collegeprogramma en de uitvoeringsagenda. Dit geeft inzicht in de mogelijkheden die er daadwerkelijk liggen in de dorpen.

Per dorp zijn de kosten € 15.000 (voorbereiding, enquête, 'dorpsgesprekken', analyse maken en agenda opstellen, zaalhuur/catering etc.). Elst is onderverdeeld in 3 wijken (platforms), kosten totaal € 20.000.

Om alle dorpen te bedienen is eenmalig ca. € 124.000 nodig.

34. Schulden en preventie

Het uitvoeringsplan Schulden en Preventie, Opgeteld Beter is op 6 februari 2018 aangenomen door de raad. Het is een meerjarenplan met concrete aanpak voor de komende 2 jaar. Dit is een uitwerking van het beleidsplan Schuldhulpverlening 2014. Hierin is vastgesteld dat de gemeente Overbetuwe zich richt op: preventie, maatwerk bij de intake, zelfredzaamheid klant vergroten en samenwerken met ketenpartners.

Schuldhulpverlening is en blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Nu hebben we 10% van de inwoners met schulden in beeld in Overbetuwe (Nibud 2014). Dat betekent dat we een groot deel van inwoners met schulden niet in beeld hebben en niet kunnen helpen. We willen het aantal mensen met problematische schulden terugdringen en mensen met schulden effectiever helpen. Effectieve schuldhulpverlening draagt bij aan de bestrijding van armoede en geeft mensen meer mogelijkheden om te participeren in het sociale en maatschappelijke leven.

Pilots en vervolg

Voor 2018 heeft de raad €160.00 extra middelen ter beschikking gesteld. Hiervoor gaan we o.a. pilots uitvoeren. In deze pilots gaan we ervaring opdoen en leren wat voor Overbetuwe de meerwaarde is van deze nieuwe producten. Deze pilots lopen door in 2019. Wij zetten deze producten niet willekeurig in. We verwachten een positieve uitkomst van de pilots. Daarom vragen wij incidenteel geld aan om de pilots in 2019 verder te continueren. Indien de pilots succesvol zijn, zijn we voornemens deze om te zetten in bestaande werkwijze. Het extra budget is nodig voor:

- Nieuw Budget Coaching
- Vroegsignalering
- Extra acties
- MEE, MijnBudget, Cursus, folders, website
- Preventief 17 jarigen wijzen op de financiële veranderingen vanaf 18 jaar
- Hanteren lagere rentes kredieten

35. Websites onsoverbetuwe.nl en onsovbvoorelkaar.nl

Betreft een aanvraag ten behoeve van de continuïteit van beide digitale platforms.

Omdat op dit moment het onderzoek naar mogelijkheden en voorwaarden voor beide websites nog niet is afgerond, verzoeken wij om € 20.000 euro beschikbaar te stellen voor 2019. Het streven is erop gericht om de functionaliteit van deze websites en de website van het vrijwilligerssteunpunt samen te voegen tot 1 website.

36. Opvoedondersteuning

Elk jaar begroten wij een bedrag van € 44.400 (800 uur) voor subsidie aan STMR voor de uitvoering van Praktische Gezinsondersteuning. In de jaren 2015, 2016 en 2017 bleek gedurende het jaar dat er extra inzet van € 33.798 (600 uur) PGO nodig is. Daarom vragen we een structurele mutatie aan van € 33.800

zodat niet elk jaar opnieuw een aanvullende subsidie aanvraag gedaan hoeft te worden. Uit onderzoek onder de jeugdhulpverleners en vanuit de cijfers van STMR blijkt dat PGO een effectief preventief middel is die professionals inzetten om gezinnen in het voorliggend veld een steuntje in de rug te geven in plaats van (duurdere) beschikte zorg in te zetten.

37. Jeugdgezondheidszorg maatwerk

De lasten Jeugdgezondheidszorg (Maatwerk) behoren tot het sociaal domein budget. In 2017 zijn de meerkosten gedekt uit het voordeel op de subsidie MEE.

De kosten voor de Jeugdgezondheidszorg zijn voor een deel uitvoering van wettelijke taken van de wet publieke gezondheid en de jeugdzorg. Over de afgelopen jaren werd het huidig budget van ± € 80.000 structureel opgehoogd via de tussenrapportages tot een totaalbedrag van ± € 156.000. Dit is een structureel bedrag dat nodig is om de wettelijke taken van de jeugdgezondheidszorg uit te voeren. Daar zijn vanaf dit jaar drie structurele kosten van niet wettelijke taken bijgekomen die voor verhoging zorgen.

1. huisvestingskosten van de consultatiebureaus
2. verlenging pilot voorschoolse zorg coördinator (VZC)
3. regionale afspraken om Voorzorg in te kopen.

38. Extra formatie Algemeen Maatschappelijk Werk

De kosten voor de benodigde extra inzet van 1 fte Algemeen Maatschappelijk Werk door Santé Partners (voorheen STMR) worden gedekt binnen het budget sociaal domein.

In 2017 bleek dat er binnen de bestaande afspraken over de totale inzet en uitvoering van het maatschappelijk werk te weinig formatie overbleef voor de uitvoering van het algemeen maatschappelijk werk, schuldhulpverlening, training en coaching vrijwilligers, aanvragen voedselbank, deelname LEVO en casusregie en begeleiding LECO-casuïstiek, afschaling vanuit het Interventieteam en opschaling vanuit de kernteams van volwassenencasuïstiek. De wachttijden liepen op en de indruk bestaat dat de oplossing dan in de zwaardere zorg wordt gezocht. We willen juist samen met de ketenpartners binnen de lokale infrastructuur in Overbetuwe de nulde- en eerste lijnszorg versterken om waar mogelijk de inzet van de duurdere tweedelijnszorg te voorkomen.

39. Inzet Santé Partners (AMW) in SKT

De inzet van 1 fte in de Sociale Kernteams door Santé Partners (voorheen STMR) is in 2017 en 2018 ten laste gekomen van het rekeningoverschot sociaal domein. Voor handhaving in 2019 van de huidige inzet vanuit het maatschappelijk werk in het SKT moet het budget van € 98.053 incidenteel worden toegevoegd aan de begroting van het Algemeen Maatschappelijk Werk. Dekking vindt plaats ten laste van budget sociaal domein. De inzet (en bekostiging) voor 2020 en verder is nog ter nadere beoordeling.

40. WMO doelgroepenvervoer

Van het Rijk worden de integratie-uitkeringen ontvangen voor het Sociaal Domein. Deze taken dienen budgettair neutraal te worden uitgevoerd (kaderstelling raad). De kosten van het Wmo/doelgroepenvervoer vallen binnen deze budget neutrale kaderstelling.

Het huidige begrote bedrag voor het doelgroepenvervoer is, als gevolg van onder meer een nieuwe verdeelsleutel, niet voldoende om de kosten te dekken. Dit betekent dat binnen het budget van het Sociaal Domein dekking gevonden moet worden voor de te verwachte overschrijding in 2019 van € 160.339,- (begroting Overbetuwe: € 358.002 tegenover de ontwerpbegroting van BVO: € 518.341). NB: mocht het huidige construct blijven bestaan dan is de inschatting dat ook voor 2020 en 2021 een dergelijk bedrag nodig is.

41. Nieuwbouw De Wanmolen in Zetten (o.b.v. 18rb000008)

Op 20 februari heeft de raad ingestemd met voorkeursscenario Wanmolen Light. Dit scenario voorziet in de sloop en nieuwbouw van de Wanmolen waarbij, conform de visie van het dorp, maatschappelijke-, sport-, zorg- en welzijnsvoorzieningen een plek krijgen. Het voorkeursscenario is vertaald naar een projectplan dat we in de regiekamer bespreken. Met de binnensportverenigingen bespreken wij, samen met bewonerscomité Zicht op Zetten, de behoefte aan zaalcapaciteit om als eerste stap te kunnen bepalen of er twee of drie zaaldelen noodzakelijk zijn. Hierbij betrekken wij uiteraard ook de capaciteit van de Mammoet. Met de bridgeclub bespreken wij hun behoefte aan ruimte in een nieuwe Wanmolen.

42. Onderzoek minimabeleid

Betreft een post voor onderzoek naar de effecten minimabeleid bij omliggende gemeenten. Door een onderzoek te doen hebben we inzicht in de aanpak van omliggende gemeenten en kunnen we hierin onze aanpak bijstellen. Meten = weten. Uit onderzoek blijkt dat te weinig gemeenten zich realiseren dat effectief beleid voor minima staat of valt met het accuraat meten van de resultaten.

43. Kapitaallasten Duurzaamheidsleningen

Het instrument duurzaamheidsleningen willen we voor verenigingen nog meer benutten.

Bestaand beleid, hogere ambitie: wij denken jaarlijks 5 verenigingen te ondersteunen met een gemiddelde investering van € 75.000 en voor 100 woningen een duurzaamheidslening te verstrekken met een gemiddeld bedrag van € 15.000. Investerings via SVn (5 verenigingen per jaar a € 75.000 (20 gedurende coalitie periode) en duurzaamheidsleningen (100 woningen a € 15.000 per jaar = 400 tijdens coalitieperiode) = € 1.875.000 per jaar (kapitaallasten + beheerskosten +/- rente opbrengst bedraagt ca. 25.000 jaarlijks aan kapitaallasten).

44. Verduurzaming

We willen structurele middelen vrij maken voor duurzaamheid. Gedacht wordt aan € 200.000 per jaar, maar eerst moet onderzoek gedaan worden naar noodzakelijke/wenselijk bedrag, c.q. haalbare.

Routekaart is daarbij leidend. Er is extra ambitie in deze coalitieperiode op het gebied van duurzaamheid. Er is reeds € 50.000 structureel budget geraamd, dit moet worden verhoogd met € 150.000. Wij hebben een hoger structureel werkbudget cq procesgeld nodig om de noodzakelijke versnelling van de routekaart Duurzaamheid te realiseren. Daarnaast willen wij een project i.s.m. de provincie starten voor Duurzame mobiliteit. Hiervoor is voor 2019 een eenmalig bedrag van € 50.000 aangevraagd via Programma 2.

45. Toegankelijke kernen

Het thema Langer thuis wonen komt voort uit het Woonbeleid en het beleid Sociaal Domein. Om het langer thuis wonen mogelijk te maken voor zone inwoners, initieert de gemeente diverse projecten waaronder het project Huisbezoeken 75+. Tijdens deze bezoeken kunnen inwoners op hoge leeftijd aangeven wat zij in hun directe leefomgeving missen en nodig hebben om langer thuis te kunnen blijven wonen. Het gaat hier om thema's als eenzaamheid, vervoerproblemen, aanpak hoge snelheid weggebruikers, veilige routes naar maatschappelijke voorzieningen (w.o. huisarts, supermarkt, bank/pinautomaat), activiteiten voor ouderen etc. Van de uitwerkingen van dit project profiteren niet alleen de ouderen in onze gemeente maar ook andere inwoners.

Uit een eerder in Zetten gedraaide pilot blijkt dat een belangrijk deel van wat ouderen aangeven, de aanpak van de openbare ruimte betreft (rolstoel- en rollator-toegankelijk maken (denk hierbij aan aanbrengen van op- en afritjes, oversteekplaatsen, aanpak losliggende stoeptegels, aanbrengen straatmeubilair). De maatregelen worden afgestemd met de Stichting Gehandicapten Overbetuwe. Met het project zullen ouderen per kern worden bezocht. De pilot in Zetten leert dat voor de uitvoering van dit project (er vanuit gaande dat de ouderen in alle kernen aan bod komen) een jaarlijks budget van € 35.000 vereist.

46. Land van Tap - plankosten jaarschijf 2019

Recentelijk is het projectplan herontwikkeling Land van Tap opgesteld. In dit projectplan zijn de kaders en randvoorwaarden bepaald waarmee de projectorganisatie gaat werken om de herontwikkeling van het Land van Tap te faciliteren. Doelstelling is dat met deze herontwikkeling er een bijdrage wordt geleverd aan de woningbehoefte en/of parkeerbehoefte in het centrum. Door het beschikbaar stellen van een voorbereidingskrediet kan er een start worden gemaakt met dit project.

47. Implementatie Omgevingswet

Het college stelde een implementatieplan Omgevingswet vast op 13 maart 2018 (18bw000075). Het implementatieplan gaat o.a. over het stimuleren van particuliere initiatieven en de veranderende manier van samenwerken in de fysieke leefomgeving. Het Implementatieplan bestaat uit de volgende sporen:

- Omgevingsvisie
- Programma's
- Omgevingsplan
- Eén Loket A-B-C
- Andere manier van samenwerken
- Expertise en Communicatie

In 2019 ligt de focus op de andere manier van samenwerken en het verankeren hiervan in ambtelijke en bestuurlijke processen. In het bijzonder de rol van de raad en het college en de participatie van inwoners. Het benodigde budget voor 2019 is naast de hiervoor genoemde kosten nodig voor inzet van een projectleider. Ook zullen na vaststelling van de Omgevingsvisie de ambities vertaald worden naar omgevingsprogramma's, waarbij de huidige sectorale uitvoeringsprogramma's zo veel mogelijk vertaald worden naar integrale en gebiedsgericht Programma's. Totaal kosten 2019 € 279.200.

Vanaf 2020 gaat de focus op de inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2021 en de voorbereiding hierop. De hiervoor geraamde kosten bedragen € 72.000.

48. Bijdrage voor loopbrug Heteren

Heteren is een kenmerkend dijkdorp en heeft van oudsher een speciale band met de Nederrijn en de daarbij behorende uiterwaarden (Randwijkse Waarden). Vanuit de inwoners van Heteren is er de wens om een directe wandelverbinding vanuit het centrum van Heteren naar de Randwijkse Waarden te realiseren. Op deze wijze wordt er letterlijk een brug geslagen tussen enerzijds de rivier en haar natuur en anderzijds de bewoners van het dorp.

De wandelverbinding loopt vanaf de kruising Flessestraat-Kastanjelaan de uiterwaard in en sluit aan op het padenstelsel van het plan Randwijkse Waarden. Vanaf de Flessestraat-Kastanjelaan wordt hiervoor een loopbrug aangebracht tot de primaire dijkkering, waar deze eindigt op een balkon. Dit balkon biedt uitzicht over de rivier en geeft de mogelijkheid om de uiterwaarden te verkennen. Vanaf het balkon wordt een pad aangelegd dat aansluit op de paden van het plan Randwijkse Waarden.

Het initiatief komt voort uit het Dorpsontwikkelingsplan Heteren.

De dorpsraad is bereid om het initiatief in samenwerking met de gemeente tot stand te brengen. Voor de gemeentelijke bijdrage (in de totale kosten van € 289.000) wordt € 100.000 gereserveerd.

49. Opstellen centrumplan Driel en

50. Opstellen centrumplan Oosterhout

We gaan door met het ontwikkelen van de centra van onze dorpen. Dit heeft onze volle aandacht. In Driel en Oosterhout gaan we het gesprek aan met de samenleving over de kansen en mogelijkheden in deze dorpen. Hiertoe gaan we voor beide kernen een centrumplan opstellen. De kosten hiervan zijn in afwachting van verdere uitwerking vooralsnog pm geraamd.

51. ICT voorzieningen voor in de nieuwe publieke ruimten

Het realiseren van een nieuw publiek domein in het gemeentehuis (zoals balies, spreekkamers, multifunctionele vergaderzalen) biedt momentum om een aantal zaken anders te gaan organiseren en/of te moderniseren. Vergaderruimtes worden bijvoorbeeld allemaal uitgerust met presentatieschermen en de nieuwe publiekshal wordt voorzien van een centrale contant geldautomaat (ter vervanging van de huidige decentrale kassalades). In de grote vergaderzalen wordt onder andere camera- en geluidsapparatuur geplaatst, voor de registratie tijdens Politieke Avonden.

Totale kosten € 158.100 (waarvan o.a. € 121.000 voor audiovisuele middelen in multifunctionele vergaderzaal en voorrondezalen).

52. Overbetuwe Doet

Tussen december 2017 en april 2018 hebben we in de kern Heteren 'proef' gedraaid met Overbetuwe Doet (www.overbetuwedoet.nl), om te ervaren of we met deze werkwijze meer inwonersinitiatieven mogelijk kunnen maken op een manier die makkelijker, toegankelijker en duidelijker is dan de huidige regelingen voor inwonersinitiatieven (het fonds voor maatschappelijke initiatieven en het lokaal stimuleringsfonds voor innovatie voor inwoners).

De resultaten van de pilot zijn positief. Uit de evaluatie blijkt dat mensen de werkwijze (inwoner bepaalt) erg waarderen maar ook dat de gebruiksvriendelijkheid van het platform beter moet. Overbetuwe Doet levert een sterke bijdrage aan het kerngericht werken, omdat we zien dat er zowel tussen gemeente en inwoners als tussen inwoners onderling meer verbinding en contact ontstaat.

Hierbij vragen we een PNL post aan voor de uitrol van Overbetuwe Doet in 2019. Voor het organiseren van de uitrol in twee nieuwe kernen, de regie op en ondersteuning van initiatieven en communicatie zijn extra middelen nodig die niet uit bestaande budgetten gedekt kunnen worden.

53. Kinderburgemeester

Sinds 2016 is er een kinderburgemeester. Met de komst van de kinderlintjes worden de kosten bijna verdubbeld. De bijbehorende kosten zijn tot op heden betaald van het budget representatie. Dit budget is er niet voor bedoeld en heeft mede hierdoor een overschrijding.

54. Jongerenparticipatie

We willen als gemeente stevig inzetten op jongerenparticipatie. Naar aanleiding van de motie Proactief Beleid voor de Overbetuwse Jeugd die uw raad op 9 januari jl. heeft aangenomen hebben wij een plan van aanpak gemaakt en de financiële consequenties in kaart gebracht. We willen komen tot een proactief beleid voor de Overbetuwse Jeugd. Om daar te komen willen wij op twee manieren investeren als gemeente. We willen ten eerste stevig inzetten op het creëren en organiseren van een beleid voor jongerenparticipatie bij ons in de gemeente. Ten tweede willen wij een jongerenadviesorgaan gaan opzetten. Een proactief jongerenbeleid is verweven in de gehele organisatie en maakt gebruik van de kracht van de jongeren. Ideaal gezien is dit beleid flexibel genoeg om zich aan te passen aan trends onder jongeren en veranderende vraagstukken vanuit de gemeente.

55. Opbrengstderving reisdocumentendip

Vanaf 2019 is er sprake van een sterke daling in het aantal aanvragen van paspoorten en

identiteitskaarten. In de periode 2019 tot en met 2023 worden ruim 75% minder aanvragen verwacht. Als gevolg van deze daling nemen de inkomsten van de reisdocumenten sterk af. Vanaf 2024 herstelt het aantal vragen zich weer tot 2029, waarna de reisdocumentendip zich vervolgens herhaalt. Dit patroon van piek- en daljaren wordt veroorzaakt doordat in 2014 de geldigheidsduur voor paspoorten en identiteitskaarten voor personen van 18 jaar en ouder is verlengd van vijf naar tien jaar. Hierdoor worden gedurende vijf jaar bijna alle "18+ documenten" in omloop vervangen. Gevolgd door vijf jaar waarin vrijwel alleen "-18 documenten" worden uitgegeven of documenten voor bij eerste aanvragen en vermissingen. Naar verwachting gaat er ruim 50 jaar overheen voor de cyclus van piek- en dipjaren is uitgevlakt.

Bijlage II Meerjarenraming 2019-2022 + toelichting

Algemeen

Deze meerjarenraming geeft de verwachte begrotingssaldi in jaren 2019 t/m 2022. Het merendeel van de uitgangspunten is ongewijzigd overgenomen uit de meerjarenraming bij de Programmabegroting 2018. Enkele uitgangspunten die zijn aangepast en/of waarbij ontwikkelingen te melden zijn, lichten wij bij de betreffende onderdelen nader toe.

Aantallen woningen en inwoners

Toename aantal woningen:

In deze Kadernota 2019 is evenals in de Programmabegroting 2018 een gemiddeld aantal nieuwbouwwoningen van 175 per jaar gehanteerd. Op basis van de monitor van de afgelopen jaren, de opleveringen in 2017 (ca. 170) en de woningbouwplannen in voorbereiding is besloten om het aantal vooralsnog op 175 te handhaven. Mogelijk dat door de opgenomen ambitie in het coalitieakkoord, het streven naar een versnelde uitvoering, in een van de volgende P&C-documenten het aantal verhoogd kan worden.

Toename aantal inwoners:

Ook is voor de toename van de aantallen woningen en inwoners het ongewijzigde verhoudingscijfer 1 : 2 toegepast. Per nieuwe woning neemt het aantal inwoners dus gemiddeld met 2 toe. Dit is per jaar $2 \times 175 = 350$ (was voorheen dus $2 \times 125 = 250$).

Op de volgende bladzijde treft u het cijfermatige deel van deze meerjarenraming aan en op de pagina's daarachter korte toelichtingen op de diverse onderdelen.

Meerjarenraming 2019-2022 Kadernota 2019

Meerjarenperspectief 2019-2022	2019 (€)	2020 (€)	2021 (€)	2022
I. Nadelen (-):				
1. Afval/riolering: 100% kostendekkend	0	0	0	0
2. Financiële ruimte voor afwijking nullijn	-138.000	-138.000	-138.000	-138.000
3. Van de nullijn uitgezonderde onderdelen:				
a. Ontwikkeling Personeelsbudget:				
- effect nieuwe cao 2017 voor 2019	-24.000	0	0	
- jaarlijkse verhoging premies e.d. gemiddeld 2,5%.	-509.000	-532.000	-545.000	-558.000
- verhoging fte's obv aantal inwoners/Berenschot	-222.000	-222.000	-222.000	-222.000
- verhoging salarisbudget gerelateerde uitgaven (3%)	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000
- verhoging loonkosten/vergoedingen bestuur	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Subtotaal onderdeel 3-a	-785.000	-784.000	-797.000	-810.000
b. Toename bijdragen aan samenwerkingsverbanden	-90.000	-92.000	-94.000	-96.000
c. Netto lasten toename aantal WWB-ers	pm	pm	pm	pm
4. Afbouw voordeel verkoop preferente aandelen Vitens	-5.000	-5.000	-5.000	0
5. Afbouw opbrengst Precariobelasting Nutsbedrijven	-265.000	-265.000	-265.000	0
Totaal nadelen	-1.283.000	-1.284.000	-1.299.000	-1.044.000
II. Voordelen (+):				
1. Algemene Uitkering:				
Bruto toename (vrij besteedbare) algemene uitkering	2.773.000	2.627.000	2.151.000	2.078.000
AF: - loon- en prijscompensatie (excl. P-budget +samenw.)	-358.000	-175.000	-44.000	-17.000
AF: - lagere ruimte onder BCF-plafond dan verwacht	-156.000	-156.000	-130.000	-156.000
totaal onderdeel II-1 algemene uitkering	2.259.000	2.296.000	1.977.000	1.905.000
2. Netto toename OZB-opbrengst door nieuwbouw minus korting inkomstenmaatstaf algemene uitkering	7.000	7.000	7.000	7.000
3. Financiële ruimte door vrijvallende kapitaallasten minus jaarlijkse raming post onvoorzien	103.000	28.000	-99.000	-63.000
4. Nog niet verwerkte voordelen heroverwegingsoperaties:				
a. Taskforce for money (uit Kadernota 2016)	50.000	0	0	0
Totaal voordelen	2.419.000	2.331.000	1.885.000	1.849.000
Subtotalen voor- en nadelen	1.136.000	1.047.000	586.000	805.000
Af: lasten bestaande PNL-posten 2019-2022	-278.000	-275.000	-32.000	0
Af: lasten nieuwe PNL-posten 2019-2022	-575.000	-294.000	-175.000	-29.000
Af: 2021+2022 stelposten (aanvulling tot € 250.000)			-43.000	-221.000
<u>Bij: consequenties tariefsaanpassingen:</u>				
a. OZB 1,5%	105.000	107.000	108.000	109.000
b. Diverse leges en overige heffingen 1,5%	16.000	16.000	16.000	16.000
<u>Doorwerking begrotingsoverschot/-tekort jaar ervoor</u>	1.464.000	1.868.000	2.469.000	2.929.000
Overschot/Tekorten (-)	1.868.000	2.469.000	2.929.000	3.609.000

I. Toelichting op de verwachte **nadelen** (zie corresponderende nummers in meerjarenraming)

1. Afval/riolering, 100% dekking

Geen nadere toelichting.

2. Voor afwijking nullijn maximaal € 138.000 per jaar beschikbaar

De nullijn houdt kort gezegd in dat er geen verhoging van begrotingsramingen plaatsvindt door prijsstijging en areaaluitbreiding (toename woningen/inwoners, onderhoudsbestanden wegen, plantsoenen, etc.). In deze gemeente wordt al jaren bij het opstellen van de begroting voor een deel van de ramingen de nullijn gehanteerd en is slechts een beperkte afwijking van die nullijn toegestaan. Met ingang van begrotingsjaar 2005 is in het kader van bezuinigingen het totaalbedrag voor de afwijking van de nullijn door de raad al verlaagd van € 550.000 naar € 275.000. Vervolgens is naar aanleiding van de operatie Schatgraven dit resterende bedrag met ingang van 2011 nogmaals gehalveerd en vastgesteld op maximaal € 138.000 per jaar.

Een aantal onderdelen is van de nullijn uitgezonderd (verhogingen van deze onderdelen hoeven dus niet ten laste van de € 138.000), zoals:

1. hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden;
2. hogere netto lasten sociale uitkeringen in brede zin;
3. verhoging van de salariskosten op basis van nieuwe CAO, e.d.

Jaarlijks wordt bij de aanlevering van begrotingsgegevens aan de budgethouders gevraagd om prijsverhogingen en extra kosten van areaaluitbreiding zoveel mogelijk op te vangen binnen eigen budgetten. Op deze wijze vindt er jaarlijks organisatiebreed dus al een heroverwegings- / efficiencyoperatie plaats op de exploitatiebegroting, waardoor prijsstijgingen en extra kosten van areaaluitbreiding over een deel van het gemeentebudget worden opgevangen.

3. Van de nullijn uitgezonderde onderdelen:

a. Ontwikkeling Personeelsbudget

In de Programmabegroting 2018 werd voor de jaarlijkse verhoging van de premies ed. uitgegaan van 1,5%. Gezien de loon- en prijsontwikkeling waar het rijk de komende jaren vanuit gaat, op basis van de Macro Economische Verkenning van 27 oktober 2017, is dit percentage verhoogd naar 2,5% per jaar. Een verhoging van het salarisbudget leidt uiteraard ook tot hogere salarisbudget gerelateerde uitgaven. In de Programmabegroting 2018 was de verhoging van het aantal fte's op basis van het aantal inwoners / Berenschot 3 fte per jaar. In deze meerjarenraming is een verhoging van 3,5 fte per jaar meegenomen.

b. Toename bijdragen aan samenwerkingsverbanden

Dit betreffen hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden voornamelijk door toename van de aantallen inwoners. Ook wordt hierbij altijd rekening gehouden met een indexering van de bijdragen door de samenwerkingsverbanden. Dit percentage was in de Programmabegroting 2018 nog 1,5%, maar is op basis van de hierboven al aangehaalde door het rijk verwachte loon- en prijsontwikkeling nu verhoogd tot 2%.

c. WWB en overige sociale uitkeringen

In de Programmabegroting 2018 was de verwachting dat het aantal uitkeringsgerechtigden in de jaren 2019 t/m 2022 nog wat zal toenemen. Momenteel wordt nog gewerkt aan een actualisatie van die prognose. Bij het opstellen van deze meerjarenraming is het uitgangspunt gehandhaafd dat de stijging van de uitkeringslasten in de komende jaren volledig kan worden opgevangen door een hogere algemene uitkering (door het hogere aantal uitkeringsgerechtigden) en door een stijging van het te ontvangen Rijksbudget.

4. Afbouw voordeel verkoop preferente aandelen NV Vitens

De preferente aandelen die de gemeente had van Vitens zijn eind 2005 verkocht aan deze NV. De opbrengst zal aan de gemeenten in 15 jaarlijkse termijnen worden uitbetaald (via een leningconstructie). Naast de te ontvangen jaarlijkse aflossing, ontvangt de gemeente een jaarlijkse rentevergoeding over het nog niet afgeloste deel. De eerste uitbetaling heeft plaatsgevonden in 2007. Deze jaarlijkse inkomst neemt jaarlijks af met ongeveer € 5.000 (rente over afgeloste deel voorgaand jaar). In 15 jaar zal Vitens de hele lening hebben afgelost en zullen de inkomsten hiervan dus geheel zijn afgebouwd. De laatste aflossing vindt plaats in 2021.

5. Afbouw precariobelasting nutsbedrijven

Door een besluit van het Rijk is de heffingsmogelijkheid van de precariobelasting nutsbedrijven per 1-1-2022 beëindigd. In de begroting 2017 is een structurele opbrengst geraamd van € 1.060.000. Met ingang van de begroting 2022 moet deze raming dus tot nul zijn afgebouwd. Er is gekozen voor een

stapsgewijze verlaging van de geraamde opbrengst. Vanaf 2018 t/m 2021 wordt de raming jaarlijks met € 265.000 verlaagd. In die jaren zal de werkelijke opbrengst ca. € 2,7 miljoen bedragen. De hogere werkelijke opbrengst wordt in deze overgangsjaren rechtstreeks toegevoegd aan de algemene reserve. Zie ook het overzicht met de ontwikkeling van de algemene reserve. In onderstaand staatje is samengevat om welke bedragen het jaarlijks gaat.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
a. Struct. raming in begroting	1.060.000	795.000	530.000	265.000	0	0
b. Werkelijke opbrengst	2.700.000	2.700.000	2.700.000	2.700.000	2.700.000	0
Toevoeging aan AR (b-a)	1.640.000	1.905.000	2.170.000	2.435.000	2.700.000	0

II. Toelichting op de verwachte voordelen (zie corresponderende nummers in meerjarenramingen)

1. Algemene uitkering gemeentefonds

De ramingen van de algemene uitkering zijn gebaseerd op de maartcirculaire 2018. In deze tussentijdse circulaire zijn uitsluitend de financiële gevolgen van het Regeerakkoord en de programmastart van het InterBestuurlijk Programma (IBP) verwerkt. De rijksuitgaven lopen in de periode 2018-2022 behoorlijk op. Dat kent drie oorzaken:

1. Beleidsintensiveringen door het kabinet Rutte III met een omvang van ± € 14 miljard
2. Toepassing hogere loon/prijs mutatie dan voorzien in Miljoenennota 2018 cq septembercirculaire 2017
3. Autonome groei.

Door de normeringsystematiek ("samen de trap op en af") betekent dit dat de accressen (flink) stijgen. Op macroniveau is het cumulatief accres in de periode 2018-2022 maar liefst € 2,9 miljard hoger dan in de septembercirculaire 2017. Dit wordt verdeeld via de uitkeringsfactor. In totaal gaat het om 223 punten wat voor ons neerkomt op bijna € 6 miljoen. (1 punt = ca. € 26.500).

Voornoemd bedrag kan echter niet geheel als budgettaire voordeel worden aangemerkt. In de meerjarenraming zijn daarom twee "correctieposten" opgenomen. De hogere loon/prijs-mutatie (zie oorzaak 2 hierboven) geldt namelijk niet alleen voor de rijksoverheid, ook gemeenten hebben die extra lasten. Dat verkleint dus de budgettaire ruimte. Met hoeveel extra lasten wij rekening moeten houden is nu nog niet precies te zeggen, maar door PAUW, het programma waarmee wij de AU berekenen / analyseren, is hiervoor een rekenregel gegeven. Een deel van de extra lasten is al verwerkt bij onderdeel 3a (de ontwikkeling van het P-budget) en onderdeel 3b (bijdragen aan samenwerkingsverbanden).

Naast de correctie voor de hogere loon/prijs-mutatie is ook een correctiepost opgenomen voor het BCF-plafond. Als gemeenten minder declareren dan het plafond wordt de ruimte daaronder gestort in het gemeentefonds. Wordt er meer gedeclareerd dan wordt het meerdere uitgenomen uit het gemeentefonds. Tijdens de economische crisis werd er weinig geïnvesteerd door gemeenten. Er was dus ruimte. Het ministerie van Financiën maakte in de septembercirculaire 2017 tevens een inschatting over het verloop in meerjarenperspectief. Dat leidde ook in alle jaren tot een onderschrijding van het plafond. Door de toenemende accressen van de maartcirculaire 2018 wordt de ruimte bovendien nog groter. De verwachting van PAUW is echter dat de gemeenten de opgelopen investeringsachterstand juist willen inlopen nu de recessie voorbij is, zeker ook met de toenemende accressen en dus een hogere AU. Ook zullen declaraties voor het fonds toenemen door wettelijke maatregelen als het vervallen van bijv. de sportvrijstelling. Kortom, de kans is groot dat de opgenomen ruimte onder het plafond BCF in werkelijkheid veel kleiner zal uitvallen dan wel zelfs zal worden overschreden. Uit voorzorg is daarom een correctiepost opgenomen.

Op 31 mei 2018 is de meicirculaire 2018 verschenen. De consequenties van die circulaire zullen (zoals te doen gebruikelijk) worden verwerkt in de Programmabegroting 2019. Uit een eerste hele globale analyse blijkt dat de zeer positieve ontwikkelingen uit de maartcirculaire 2018 een stuk naar beneden worden bijgesteld.

2. Toename netto OZB-opbrengsten door nieuwbouw (na aftrek korting inkomstenmaatstaf algemene uitkering)

De extra inkomsten wegens nieuwbouw zijn wat hoger dan de kortingen die het rijk toepast op de algemene uitkering via de inkomstenmaatstaf. Per saldo ontstaan er dus (relatief geringe) voordelen op deze onderdelen t.g.v. nieuwbouw.

3. Financiële ruimte door vrijval kapitaallasten, na aftrek nieuwe posten onvoorzien

Op dit onderdeel wordt de financiële ruimte geraamd die ontstaat doordat de boekwaarden van investeringen afnemen door jaarlijkse afschrijving (lagere rente en bij geheel wegvallen boekwaarde tevens vrijval afschrijvingsdeel). Aan de andere kant wordt er jaarlijks een bedrag voor “onvoorzien” geraamd in de begroting van ruim € 50.000 om kapitaallasten van nieuwe (onvoorziene) investeringen te dekken. Deze jaarlijkse raming van onvoorzien wordt in mindering gebracht op het voordeel van de vrijvallende kapitaallasten.

4. Nog niet verwerkte voordelen uit heroverwegingsoperaties

Hieronder zijn totaalbedragen opgenomen van toekomstige voordelen van vastgestelde heroverwegingsvoorstellen. Bij de samenstelling van elke nieuwe begroting worden de voorstellen van de betreffende jaarschijf financieel verwerkt en vervolgens gerealiseerd. In de jaarschijf 2019 is nog het volgende te realiseren structurele voordeel heroverwegingstaakstelling opgenomen:

- a. Uit de Taskforce for money (opgenomen in de Kadernota 2016) was in de jaren 2017 t/m 2019 jaarlijks een besparing van € 50.000 (dus totaal € 150.000) vanwege het omvormen van peuterspeelzalen naar peuteropvang. In deze meerjarenraming is nog in jaarschijf 2019 € 50.000 opgenomen.

Overige mutaties:

Programma Nieuwe Lasten (PNL)

Onder dit onderdeel zijn de geraamde structurele lasten opgenomen uit het PNL bij deze Kadernota. In de jaarschijven 2021 en 2022 zijn stelposten opgenomen van € 250.000.

Extra opbrengsten tariefsverhogingen

In deze meerjarenraming is uitgegaan van tariefsverhogingen van o.a. de OZB en leges van gemiddeld 1,5% per jaar.

Doorwerking begrotingssaldi

Het eindsaldo van een voorgaande jaarschijf is in deze meerjarenraming steeds verwerkt in het saldo van de volgende jaarschijf (structurele doorwerking).

Bijlage III Prognose Algemene Reserve per 06 juni 2018

Gehanteerde uitgangspunten:

- Geen rentebijschrijving meer vanaf 1-1-2017 (zie onderdeel renteonderzoek in Kadernota 2017)
- Resultaatbestemming 2017 en saldo 31-12-2017 volgens concept jaarstukken 2017
- Al rekening gehouden met aanvullende PNL-posten 2019-2022
- Actuele meerjarensaldi
- Hogere opbrengst Precariobelasting toegevoegd aan AR

Werkelijk saldo 31-12-2017 voor resultaatbestemming	17.496.694
Toevoeging via resultaatbestemming 2017	2.491.407
Werkelijk saldo 1-1-2018 na resultaatbestemming	19.988.101
Positief begrotingssaldo (primaire) Programabegroting 2018	1.414.000
Verwacht begrotingsoverschot 2018 o.b.v. TR1 - 2018	1.851.840
<u>Onttrekkingen:</u>	
- (eenmalige) begrotingsposten 2018	-27.089
- adm. en begrotingswijzigingen 2018 t/m raad april 2018	-420.550
- 50% van PNL-bedrag jaarschijf 2017 (zit verwerkt in bedrag restanten voor 2018)	0
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2018	-394.057
- restanten van onttrekk. o.b.v. adm. en begr.wijz. van voor 2018	-458.660
<u>Stortingen:</u>	
- (eenmalige) begrotingsposten 2018	7.145
- terugstorting 2018 voorbereidingskosten sociaal domein	236.000
- hogere opbrengst Precariobelasting dan raming (2,7 mln -/- 795.000)	1.905.000
Verwacht saldo 1-1-2019	24.101.730
Verwacht begrotingsoverschot 2019	1.868.000
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2018	-394.057
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2019	-35.620
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2019	-1.207.252
<u>Stortingen:</u>	
- verwacht saldo grondcompl. Elst Zuid -/- risico (153.000 -/- 130.000)	23.000
- hogere opbrengst Precariobelasting dan raming (2,7 mln -/- 530.000)	2.170.000
Verwacht saldo 1-1-2020	26.525.801
Verwacht begrotingsoverschot 2020	2.479.000
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2019	-35.619
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2020	-29.370
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2019	-1.207.252
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2020	-84.750
<u>Stortingen:</u>	
- verwacht saldo grondcompl. PVMG-Zuid -/- risico (519.000 -/- 70.000)	449.000
- hogere opbrengst Precariobelasting dan raming (2,7 mln -/- 265.000)	2.435.000
Verwacht saldo 1-1-2021	30.531.810
Verwacht begrotingsoverschot 2021	2.939.000
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2020	-29.369
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2021	0
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2020	-84.750
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2021	-14.500
<u>Stortingen:</u>	
- verwachte winstuitkering GEM Westeraam	3.900.000
- hogere opbrengst Precariobelasting dan raming (2,7 mln -/- 0)	2.700.000
Verwacht saldo 1-1-2022	39.942.191
Verwacht begrotingsoverschot 2022	3.619.000
<u>Onttrekkingen:</u>	
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2021	0
- 50% van PNL-bedrag bestaande posten jaarschijf 2022	0
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2021	-14.500
- 50% van PNL-bedrag nieuwe posten jaarschijf 2022	-13.500
<u>Stortingen:</u>	
Verwacht saldo 31-12-2022	43.533.191

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon 14 0481
fax (0481) 372 482

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl